

JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ

V BRNĚ

Divadelní fakulta

Ateliér Scénografie

Scénografie

Loutkové divadlo Ostrava v letech 2013-2017

Bakalářská práce

Autor práce: Dominika Hanzlíková

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jan Štěpánek

Oponent: doc. Mgr. Marie Jirásková, PhD.

Brno 2017

Bibliografický záznam

HANZLÍKOVÁ, Dominika. *Loutkové divadlo Ostrava v letech 2013-2017*[*Puppet theatre Ostrava between the years 2013 and 2017*]. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Divadelní fakulta, Ateliér scénografie, 2017. xx s. Vedoucí diplomové práce doc. Mgr. Jan Štěpánek

Anotace

Bakalářská práce pojednává o vývoji Loutkového divadla Ostrava v letech 2013 až 2017 v kontextu historie loutkového divadla na našem území. Cílem práce je zdokumentovat představení uváděná divadlem v daném období a zachytit tvorbu kmenového scénografa Loutkového divadla Ostrava, Tomáše Volkmera. Kromě divadelních inscenací se práce zabývá i dalšími aktivitami divadla, jakými jsou tvořivé a terapeutické výtvarné dílny pro veřejnost nebo divadelní festivaly.

Annotation

This bachelor thesis deals with the evolution of the Puppet Theatre Ostrava between the years 2013 and 2017 in the historical context of the puppet theatre in our country. The aim is to document the plays featured by the theatre in the given period and to capture the work of the main stage designer of the Puppet Theatre Ostrava, Tomas Volkmer. Besides the aforementioned theatre productions, this bachelor thesis follows up on other activities of the theatre, such as creative and therapeutic art workshops for the public or theatre festivals.

Klíčová slova

Loutkové divadlo, loutky, scéna, kostýmy, Ostrava, Tomáš Volkmer, 20. století

Keywords

Puppets theatre, puppets, scene, costumes, Ostrava, Tomáš Volkmer, 20th century

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato bakalářská práce byla umístěna v Knihovně JAMU a používána ke studijním účelům.

V Brně, 19. května 2017

Dominika Hanzlíková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Tomáši Volkmerovi za poskytnutí informací a materiálů k danému tématu. Dále Mgr. Jitce Matulové za rady k formálním úpravám textu a doc. Mgr. Marii Jiráskové, PhD., a doc. Mgr. Janu Štěpánkovi za inspiraci v průběhu studia.

Obsah

Úvod.....	8
1. Historie Loutkového divadla.....	9
1.1. Počátky Loutkového divadla.....	9
1.2. Loutkové divadlo za doby okupace a v době normalizace	12
1.3. Celosvětový přínos českého loutkářství	13
2. Historie Divadla loutek Ostrava	14
2.1. Budova Divadla loutek Ostrava	14
2.2. Počátky Divadla loutek Ostrava	14
3. Současné Divadlo loutek Ostrava	16
3.1. Loutkové divadlo Ostrava po roce 1990.....	16
3.2. Přístavba s alternativní scénou	16
3.3. Festivaly	17
3.3.1. SPECTACULO INTERESSE	17
3.3.2. DIVADLO BEZ BARIÉR	17
3.4. Výtvarné dílny	17
3.5. Tomáš Volkmer	19
3.6. Představení, na nichž se výtvarně podílel Tomáš Volkmer, premiéry před rokem 2013.....	19
Ze starých pověstí českých	20
Stepující stonožka aneb revue V+W+J	20
Jak hubatá Dora k čertu přišla	21
Liška Bystrouška.....	22
Dívka s pomeranči.....	23
3.7. Představení, na nichž se výtvarně podílel Tomáš Volkmer, premiéry od roku 2013	24
O hubaté Doře	24
Mráček a Mračoň.....	25
Vrat' nám, ptáku, Hastrmana	26
3.8. Představení pro děti, premiéry před rokem 2013	27
O pejskovi a kočičce	27
Čtyři pohádky s vlky za vrátky	27
Pinokio.....	28
Kráska a zvíře.....	28
Broučci	29
Víla Amálka	30
Nevěsta pro Hastrmana	30

Ošklivé káčátko	30
Tučňáci na arše.....	31
O vile menší než zrnko máku	32
Lucerna	32
Láska s červeným nosem	33
Strašpytlík Muko.....	33
Kocourek Modroočko	34
Perníková chaloupka	34
3.9. Představení pro mládež a dospělé, premiéry před rokem 2013.....	34
Půjdem spolu do Betléma	34
Z deníku Ostravaka	35
Lebensraum (životní prostor)	35
Sofiin svět	36
3.10. Představení pro děti, premiéry od roku 2013	37
Čtyřlístek zasahuje.....	37
Zlatovláška.....	38
Královna Koloběžka První.....	38
O Velikém, Maličkém a Sluníčku	39
Šíleně smutná princezna	39
Aika ze ztracené pohádky.....	40
Štědrý den malého Jakuba	41
Hodina Komenského	42
Vlku, dobrou chuť!	42
O blýskavém prasátku	43
Malá Mína zmlsaná.....	43
Dášeňka čili Život štěněte	44
Středa nám chutná	45
Jak šlo vejce na vandr.....	45
3.11. Představení pro mládež a dospělé, premiéry od roku 2013	46
Půldruhé hodiny zpoždění.....	46
Šaryk vzpomíná.....	46
Marvin.....	47
Oskar a růžová paní.....	47
SaBOTÁŽ	48
Bouře	49
Nastupovat! Děják z rychlíku	49
Závěr.....	51

Použité informační zdroje	53
Seznam příloh	57
Příloha č. 1: Životopisy	1
Příloha č. 2: Současná loutková divadla v České republice	2
Příloha č. 3: Fotografie z archívu DLO poskytnuté Tomášem Volkmerem	3
Příloha č. 4: Seznam představení dle sezon DLO	8

Úvod

Můj vztah k loutkovému divadlu a divadlu vůbec započal u mého domácího loutkového divadla, které jsem dostala od rodičů. O divadle loutek v Ostravě (DLO) jsem se rozhodla napsat, protože město Ostrava je nejen mým rodným městem, ale také právě s tímto divadlem mám spojené své dětství. V tomto divadle pracovaly osobnosti, které mě učily a zásadně ovlivnily v umělecké tvorbě. Je jimi Helena Hantkeová, která mě učila výtvarnou výchovu na základní umělecké škole a se kterou jsme spolu s ostatními dětmi vytvářely kulisy nebo loutky do baletních inscenací, ve kterých jsem pak také tanečně účinkovala. Také mě nějakou dobu učila Eva Kotková, která se mimo jiné v DLO podílela na tvorbě kostýmů ve hrách Štědrý den malého Jakuba, Z deníku Ostravaka, Šaryk vzpomíná nebo Nastupovat! Děják z rychlíku. K loutkovému divadlu v Ostravě jsem se také dostala na střední škole, kdy jsem oslovila Tomáše Volkmera před přijímacími zkouškami na JAMU. Dal mi možnost nejen nahlédnout do procesu práce v DLO a jeho tvorby, ale také mi věnoval mnoho užitečných rad.

O Divadle loutek v Ostravě jsem zpracovala referát v druhém ročníku na divadelní fakultě a již tehdy jsem při studiu zjistila, že DLO vydalo jedinou publikaci o divadle, která končí v roce 2013. Rozhodla jsem se zdokumentovat představení po roce 2013.

Cílem bakalářské práce je zachytit vývoj DLO mezi roky 2013 až po současnost, zdokumentovat představení hraná v tomto období a ostatní činnosti divadla. Práce obsahuje několik kapitol. V první kapitole je nastíněna historie loutkového divadla v Čechách. V druhé kapitole historie Divadla loutek v Ostravě. Třetí část obsahuje rozbor her, na kterých se jako scénograf podílel Tomáš Volkmer a obsahuje rovněž popisy her, které se hrály v roce 2013 až do současnosti.

Divadlo loutek Ostrava je jedinou profesionální loutkovou scénou pro děti a mládež regionu severní Moravy a Slezska.

1. Historie Loutkového divadla

1.1. Počátky Loutkového divadla

V českých zemích se loutkové divadlo vyvíjí již více než 200 let. Za tu dobu se stalo nedílnou součástí kulturního dědictví českého národa. Historikové povětšinou dělí dějiny českého loutkového do tří etap. První zahrnuje období od poloviny 18. století do konce 19. století. Je to období činnosti kočovných marionetářů, tradičních lidových loutkářů. Druhá etapa zahrnuje období první poloviny 20. století a vymezuje ji amatérské loutkové hnutí. Třetí etapa začíná po roce 1948 zakládáním profesionálních loutkových divadel a pokračuje dodnes. V daných etapách vývoje uvedené formy provozování loutkového divadla určovaly jeho podobu a přinášely rozhodující vývojové podněty.

Nedostatek historických materiálů nám neumožňuje zjistit, kdy přesně se loutky a loutkové divadlo na našem území objevilo poprvé. Je pravděpodobné, že to již bylo v nejstarších (prehistorických) dobách. Za předchůdce loutek můžeme chápat archeologický nález jižní Moravy. Jde o figurku muže vyrobenou z mamutí kosti s pohyblivými končetinami. Její stáří se odhaduje na 30-35 tisíc let. Tyto figurky, ze kterých se později mohly vyvinout loutky, se nejspíše využívaly v kultovních obřadech, náboženských ceremoniích, kde měly magickou, symbolickou a psychologickou funkci.¹

Zatímco máme poměrně dostatek informací o loutkových produkcích z období starověku z Egypta, Řecka nebo Itálie, tedy z oblastí s rozvinutou starověkou kulturou. Historické svědectví ze střední Evropy pochází až z období raného středověku.

Za počátek nepřetržitého, na sebe navazujícího a měnícího se vývoje českého divadla, který formou, organizací a funkcí odpovídá dnešnímu chápání divadla, můžeme považovat druhou polovinu 18. století.

¹ Alice Dubská, Dvě století českého loutkářství, Vývojové proměny českého loutkového divadla od poloviny 18. století do roku 1945, Akademie múzických umění v Praze, Divadelní fakulta, katedra alternativního a loutkového divadla, ISBN 80-7331-008-2

Nejstarší vyobrazení loutky u nás pochází z roku 1590. K prvním loutkářům působících v českých zemích, jejichž jména nám jsou známa díky dochovaným dokumentům, patří švýcar Heinrich Wirre a němec Christoph Hartwigh. Symbolizují působení středověkých loutkářů před nástupem prvních marionetářů. Za nejstarší české loutkáře lze považovat předky Jana Bitera z Mělníka a Matěje Vavrouše z Haber na Čáslavsku, ale o těchto loutkářích nic bližšího nevíme. Nejstarším známým loutkářem je Jan Jiří Brát (1724-1825), o němž máme bližší informace zásluhou pátera Josefa Myslimíra Ludvíka (1796-1856).²

Shora vedená loutka – Marioneta, pocházející patrně z Číny. Rozšířila se z Itálie prostřednictvím italských loutkářů do Anglie a v polovině 17. století se začala objevovat u nás.

V 17. století v době, kdy se rozvíjelo marionetové divadlo, mělo loutkové divadlo téměř shodný repertoár, který vycházel především z alžbětinské dramatiky, biblických her, italských oper a komedie dell'arte s divadlem hereckým.

Od poloviny 18. století dochází k rozdělení hereckého a loutkového divadla. Specializovaní loutkáři hráli na jarmarcích, v hostinstvích nebo městských sálech. Repertoár je stále podobný hereckému divadlu, ale bere větší zájmy na potřeby lidového publika. Koncem 70. let 18. století se v českých zemích objevují první čeští loutkáři. V 80. letech 18. století začali hrát loutkáři ze známých loutkářských rodin např. Kopeckí, Dubští, Kočkové, Kludští nebo Meissnerové.

O prvním loutkáři z jedné z nejznámějších loutkářských rodin Janu Kopeckém najdeme v archivních materiálech záznam pocházející z roku 1779. Matěj Kopecký syn Jana Kopeckého a jeden z našich nejvýznamnějších loutkářů byl vlastenec, hrál česky a jeho nejznámější postavou je loutka Kašpárka.

Čeští loutkáři se zaměřovali především na český venkov. Toto prostředí jim bylo blízké, loutkáři té doby totiž pocházeli především z nižších sociálních vrstev. Publikum rozumělo jejich jazyku a přijímalo jejich projev. Až do druhé poloviny 19. století jim bylo zakázáno vystupovat v Praze, Brně a lázeňských městech.

² Alice Dubská, Dvě století českého loutkářství, Vývojové proměny českého loutkového divadla od poloviny 18. století do roku 1945, Akademie múzických umění v Praze, Divadelní fakulta, katedra alternativního a loutkového divadla, ISBN 80-7331-008-2

Po skončení napoleonských válek dochází k nárůstu počtu loutkářů. Zaměřují se na venkovská města a vesnice. Hrají v hospodách, menších sálech na tržišti či na návsi. Za publikem musí putovat. Používají lehce přenosné jevištní konstrukce. Jeviště bylo v podstatě zjednodušenou kukátkovou scénou barokního typu. Používali jen základní typy dekorací: na plátně malované zadní prospekty, postranní kulisy a sufity. K doplnění scény sloužilo několik jednoduchých dekorací. Většinou stůl a židle. Svítlo se smolnými pochodněmi, lojovými svíčkami, později petrolejovými nebo olejovými lampami. Nejcennější, co vlastnili, byly loutky. Přenechávali je svým potomkům společně se zařízením divadla, jako cenné dědictví.

Marionety byly většinou dílem profesionálních řezbářů. Byly řezány z lipového dřeva a polychromovány temperovými nebo olejovými barvami. Měly jednoduchou konstrukci. Kloubové upevnění hlavy a kolen. Kostýmy šily většinou ženy nebo dcery Lidových loutkářů. Byly často okázale zdobné, zvlášť u postav královen, princezen a šlechticů. Používal se brokát, samet, zlaté porty, výšivky a korálky. Nešlo o historickou věrnost. V některých případech měly loutky soudobé kostýmy. Největší význam byl kladen na obličej a hlavu, která byla většinou proporcčně větší k tělu. Řezbáři dbali na to, aby výraz obličeje loutky byl neutrální.

Zatímco u kladných postav byla zřetelná tendence k idealizování a zvlášť u ženských postav z vyšších společenských vrstev, kde usilovali o vyjádření ideální krásy, byly lidové typy vyřezány dle skutečných venkovanů. Repertoár českých lidových loutkářů 19. století tvoří cca 70 her, v různých variantách typických pro jednotlivé loutkářské rody.

Velká obliba loutkového divadla se odrazila ve snaze o nápodobu. Loutková divadla profesionálně vybavená byla v některých šlechtických sídlech, kde sloužila k zábavě panstva. V průběhu 19. století vytvářeli domácí loutková divadla, kde hráli rodině a přátelům především výtvarníci, např. Divadélko rodiny Mánesů. Od poloviny 19. století se začala objevovat v salonech měšťanských rodin honosná loutková divadla. Do této kategorie můžeme zařadit divadla řady výtvarníků, např. Mikoláše Alše, Adolfa Kašpara.

V měšťanských rodinách se hrálo také na papírových loutkových divadlech. Která se k nám dovážela z ciziny. Český svaz přátel loutkového divadla, který vznikl v roce 1911 v Praze, dal podnět k výrobě stavebnicového kompletu loutkového

divadla. Pojmenovaným Alšovo loutkové divadlo. V prodeji byly 25 cm vysoké marionety, které Karel Koblíř vymodeloval dle Alšových kreseb.

V rodinných loutkových divadlech hráli rodiče pro své děti, pro které to bylo často první setkání s divadlem. Podněcovalo jejich představivost a fantazii. Ve stejné době dochází ke snaze vzniku prvních amatérských divadel.

Šlo především o školní a spolková divadla, která chtěla ze vstupného získat prostředky pro svoji činnost a také pro různé dobročinné účely. Hráli učitelé, rodiče, místní inteligence. Cílem bylo zajistit dětem přiměřenou zábavu s výchovným kontextem tehdejší doby.

Od roku 1912 vychází nejstarší odborný časopis na světě Loutkař. V roce 1914 bylo založeno v Praze Loutkové Divadlo Umělecké výchovy. Šlo o stálou scénu nabízející dětem umělecky hodnotná představení. Do spolupráce se zapojili např. výtvarníci Hanuš Folkman, Ladislav Šaloun nebo Ota Bubeníček, spisovatel Karel Mašek, hudebník Otakar Ostrčil či členka opery Národního divadla Růžena Maturová. V Plzni zahájilo v roce 1914 činnost Loutkové divadlo Feriálních osad. V roce 1917 se stal členem divadla Josef Skupa, autor i interpret stále populárních postaviček Spejbla a Hurvínka a pozdější zakladatel Divadla Spejbla a Hurvínka. Loutku Spejbla dle kresby Josefa Skupy vyřezal Karel Nosek v roce 1919. Loutku Hurvínka pak v roce 1936 Gustav Nosek.

V roce 1929 byla v Praze v divadle Říše Loutek, ustanovena UNIMA (Union internationale des marionnettes), mezinárodní organizace loutkářů.

1.2. Loutkové divadlo za doby okupace a v době normalizace

II. světová válka a okupace těžce zasáhla a decimovala české loutkové divadelnictví. Mnoho souborů přišlo o své pracovníky, kteří byli židovského původu či měli levicové smýšlení. Přesto našlo loutkové divadlo uplatnění např. v útulcích pro židovské děti nebo v koncentračních táborech. v září 1944 nacisté nařídili zavřít divadla, kromě loutkových divadel hrajících pro děti, v posledním roce války musela většina souborů ukončit činnost. Po končení války byly vytvořeny podmínky k obnově a dynamickému rozvoji loutkového divadelnictví. Od roku 1949 začíná budování sítě profesionálních loutkových divadel. Vývoj divadel ovšem ovlivnila politická situace po roce 1948. Nástup komunistické moci prosazující socialistický realizmus, jako metodu umělecké tvorby. Nejvýznamnějším důsledkem politické situace

bylo omezení umělecké tvorby. V roce 1948 došlo k úplnému zestátnění českých divadel. Národní shromáždění schválilo dne 20. Března 1948 divadelní zákon, který definoval postavení a funkci divadla ve společnosti a uzákonil jeho ideologickou podřízenost stranickým a státním institucím.³ V roce 1952 byla založena loutkářská katedra na DAMU. Katedru vystudovalo mnoho českých loutkářských génů od režisérů až po scénografy, kteří pak ovlivnili vývoj českého loutkářství např. Jan Švankmajer, Jiří Srnec či Juraj Herz.

V padesátých letech se začaly tvořit první animované loutkové filmy. Popularita českého loutkářství vedla k profesionalizaci moderního českého loutkového divadla i k vytvoření široké sítě profesionálních scén. Součástí této sítě se stalo i Divadlo loutek v Ostravě.

1.3. Celosvětový přínos českého loutkářství

České loutkářství je zejména v zahraničí stále vysoce ceněný fenomén. V posledních dvou set letech sehrálo mimořádnou úlohu při formování české identity a jako nástroj estetické výchovy ovlivnilo několik generací českých dětí. Českému loutkářství patří několik prvenství. V roce 1912 byl založen první odborný loutkářský časopis Loutkář. V roce 1929 byla založena první loutkářská organizace UNIMA a v roce 1952 byla založena první loutkářská katedra na Divadelní fakultě Akademii múzických umění v Praze, dnes Katedra alternativního a loutkového divadla. V prosinci v roce 2012 bylo zapsáno východočeské loutkářství na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky a to se stalo podnětem k pokusu o zapsání českého loutkářství jako celku na seznam UNESCO. Na seznam se dostalo 1. prosince 2016.

³ Alice Dubská, Dvě století českého loutkářství, Vývojové proměny českého loutkového divadla od poloviny 18. století do roku 1945, Akademie múzických umění v Praze, Divadelní fakulta, katedra alternativního a loutkového divadla, ISBN 80-7331-008-2

2. Historie Divadla loutek Ostrava

2.1. Budova Divadla loutek Ostrava

Nedaleko historického centra, uprostřed Moravské Ostravy se rozkládá parková plocha-Černá louka, známá od 50. let jako výstaviště, v jehož pavilonech byla socialistická výkladní skříň nedostatkového spotřebního zboží. Dnes v těchto místech stojí nová budova ostravského Divadla loutek, otevřená 26. září 1999. Kousek od této budovy stojí část historické budovy na rohu Masarykova náměstí, dnes už bývalého sídla ostravských loutkářů.

Budova má rokokové stavební prvky. Od počátku 90. let je kulturní památkou a v roce 1953 se stala sídlem prvního profesionálního loutkového divadla v severomoravském regionu. Ještě před 2. světovou válkou zde byla exkluzivní kavárna Union. Po válce zde krátce uvádí svá představení skupina mladých nadšených divadelníků pod jménem Kytice. Později byla budova přejmenována na Městské divadlo Mladých a ještě později na Divadlo Petra Bezruče.

V roce 1946 se v budově usídlilo amatérské loutkové divadlo Dřevěná království, která hrála o nedělích pro děti pod vedením loutkáře Miloše Šiguta.

O zřízení profesionální loutkové scény se rozhodlo 15. května 1953 a dostala název Krajské divadlo loutek a ředitelem byl jmenován Zdeněk Hapala. Loutkáři se měli do roka přestěhovat na novou scénu v budově Krajského domu pionýrů, ale nikdy se tak nestalo a provizorní podmínky se vylepšili až rekonstrukcí v letech 1968-1972. Zcela novou divadelní budovu vystavěli až přesně za čtyřicet šest let.⁴

2.2. Počátky Divadla loutek Ostrava

V padesátých letech přichází do Ostravy Zdeněk Hapala, známý jako organizátor divadla pro děti. V divadle zůstal čtyři sezony a na základě udání v době kolem maďarských událostí musel odejít. Poté se stala ředitelkou Šárka Babrajová a ve své funkci zůstala 15 let, ale i ona musela po stranických prověrkách po roce 1969 divadlo opustit. Po Šárce Babrajové se stane ředitelem loutkové scény Zdeněk

⁴ Hermína Motýlová, Divadlo loutek Ostrava, vyd. Divadlo loutek Ostrava 2013, ISBN: 978-80-260-3272-4

Miczko a to od 1. května 1980 až do počátku roku 1990. Zdeněk Miczko hodně spolupracoval s výtvarníkem Václavem Kábrtem.

První premiérou byla hra s názvem Děda Mráz, která se uskutečnila dne 12. 12. 1953, od sovětské autorky Moniky Šurinové v úpravě Karla Horáka. Text byl verzí pohádky o dvanácti měsíčkách. Do role děda Mráze byl obsazen Jiří Volkmer. Bylo mu tehdy devatenáct let a v divadle působil až do roku 2013. Loutku ovládal přímo mistrovsky. Nikdy se nespokojil s průměrností. Během jeho kariéry jsou mu nabízeny zajímavé příležitosti, ale ostravskou scénu nikdy neopustí. Své mistrovské dílo uplatní i v řadě režijních prací, kde vždy dominuje loutka. Pracuje i se svým synem Tomášem Volkmerem, který se zaslouhoval o výtvarné ztvárnění inscenací.⁵

⁵ Hermína Motýlová, Divadlo loutek Ostrava, vyd. Divadlo loutek Ostrava 2013, ISBN: 978-80-260-3272-4

3. Současné Divadlo loutek Ostrava

3.1. Loutkové divadlo Ostrava po roce 1990

Nástupem Miroslava Vildmana v roce 1990 jako uměleckého šéfa DLO začíná tzv. „znovuzrození divadla“. V období jednoho roku s ním spolupracuje především Tomáš Volkmer jako výtvarník. JUDr. Jarmila Hájková se stává ředitelkou divadla v říjnu 1991 a nahrazuje Miroslava Vildmana. V letech 2002-2004, byl ředitelem divadla Tomáš Volkmer. Od roku 2015 se opět ředitelkou stává JUDr. Jarmila Hájková, která DLO vede dosud. Václav Klemens je od roku 2007 uměleckým šéfem DLO. V 1999 se Divadlo loutek Ostrava přestěhovalo do nové budovy na Černé louce, součástí budovy se v roce 2011 stala přístavba s alternativní scénou. Při dostavbě divadelní budovy 21. února 2011 se rozzářil a rozpohyboval v průčelí nové přístavby orloj, v jehož oknech se každou sudou hodinu objevují tři dvojice pohádkových postav a to jsou Král s Královnou, Anděl s Čertem a Kašpar se Smrtkou. Tyto loutky jsou vysoké 180 cm a jsou zhotoveny podle návrhů Tomáše Volkmera. Zhotovil je řezbář Pavel Skorkovský. Nad nimi se taky klene hvězdná obloha a má symbolizovat věčnost. Byl k tomu vytvořen také hudební podkres, který vytvořil Vlastimil Ondruška.⁶ Orloj je v provozu dodnes a stal se atrakcí Ostravy, kde se každou hodinu schází občané Ostravy i jiných měst podobně jako u pražského orloje.

3.2. Přístavba s alternativní scénou

V červnu 2010 byl položen základní kámen. První premiéra O v íle menší než zrnko máku se konala 20. května 2011.

Přístavba s alternativní scénou je projektem tří architektů: Gabriely Minářové, Bronislava Stratila a Petra Hájka. Řezbář Pavel Skorkovský vyrobil dle výtvarného návrhu Tomáše Volkmera pohyblivé loutky anděla, čerta, kašpárka, královny a krále a smrtáka, které jsou součástí orloje, jenž je průčelí pětipodlažní přístavby. Součástí orloje jsou hvězdné hodiny. V přístavbě je divadelní sál s variabilním hledištěm, na něj navazuje amfiteátr. V přístavbě najdeme depozitář loutek, je v ní vytvořeno i zázemí pro herce a administrativu. Součástí přístavby je rovněž cukrárna s galerií loutek.

⁶ Hermína Motýlová, Divadlo loutek Ostrava, vyd. Divadlo loutek Ostrava 2013, ISBN: 978-80-260-3272-4

DLO zde uvádí kromě pohádek, i představení pro dospělé a koncerty akustické hudby. Pracuje zde dětské studio zaměřené na loutkové divadlo, konají se zde tvořivé a terapeutické dílny pro veřejnost.⁷

3.3. Festivaly

3.3.1. SPECTACULO INTERESSE

Uspořádání tohoto mezinárodního loutkářského festivalu v Ostravě bylo nápadem režiséra Miroslava Vildmana. Tento festival realizovaly dramaturgyně divadla Helena Motýlová a jeho ředitelka Jarmila Hájková. Na festival finančně přispěl Magistrát města Ostravy. Festival se koná v každém lichém roce od roku 1995, kdy se konal poprvé. Festival Spectaculo Interesse je jedním z nejvýznamnějších v Evropě a je největším mezinárodním loutkářským festivalem v České republice. Díky němu se v Ostravě představili špičkoví loutkáři z celého světa.

3.3.2. DIVADLO BEZ BARIÉR

Festival s podtitulem festival divadelní tvorby překračující hranice mezi námi i v nás vznikl pět let po festivalu Spectaculo Interesse. Festival, se od roku 2000 koná v každém sudém roce pod názvem Divadelní pouť bez bariér. Představení jsou určená mentálně, smyslově a pohybově postiženým. Ale také představením jimi hraných. V programu se začala objevovat představení bourající bariéry etnické, názorové, generační i zdravotní. Od roku 2014 se festival přejmenoval na DIVADLO BEZ BARIÉR, protože tento název lépe vyjadřuje jeho záměr.

3.4. Výtvarné dílny

Během školního roku a zároveň divadelní sezony, nabízí DLO kromě představení na alternativní scéně i tvořivé dílny⁸. Dílny realizují Tomáš Volkmer se svojí ženou Hanou Volkmerovou jako lektoři. Nesou název Dobrodružství Pana Barvičky, Mé vlastní loutkové divadlo, Příběh mé loutky, Dílny pro školy, Ruka jako

⁷ Divadlo loutek Ostrava. [online]. 2017 [cit.19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.dlo-ostrava.cz/>

⁸ Divadlo loutek Ostrava. [online]. 2017 [cit.19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.dlo-ostrava.cz/>

loutka, Seznamte se s divadlem, Všechno může být loutkou nebo Vytvoř si svou loutku.

V dílnách si děti mohou vyrobit plošnou loutku, jednoduchou samostatnou loutku, tzv. totemovou loutku. K výrobě využívají roličky z toaletního papíru, které si oblepují a dále zdobí. Vyrábějí také prstové loutky a to tak, že si na prst vyrobí jednoduchou loutku a hlavičku, se kterou se pak učí i animovat. V rámci těchto dílen vedou interaktivní divadlo s názvem Pan Barvička. Divadlo je určeno pro malé děti nebo zdravotně postižené děti. Ve hře se skupinka dětí zapojuje do příběhů Pana Barvičky a příběhů je několik. Dílna Seznamte se s divadlem je určena starším dětem, druhému stupni základních škol i pro žáky středních škol. V této dílně se děti seznamují s různými tvůrci, kteří se podílejí na vzniku inscenace. Děti dostanou text, který pak jednoduše rozebírají. Hrají si na dramaturgy, hrají si na výtvarníky a ve zkrácené formě se odehrává příběh. K dispozici mají velký kufr s kostýmy, které si děti rozeberou. Následně se pokusí, jednu situaci z příběhu, který jim dají na rozebrání, ukončit krátkými scénkami, aby si vyzkoušeli proces vzniku divadla alespoň rychlým, ale víceméně zážitkovým způsobem.

O prázdninách, zhruba od půlky července do půlky srpna pořádají také výstavu loutek Léto s pimprlaty na alternativní scéně, opět interaktivní. Každý návštěvník bez rozdílu věku si může loutky nejen prohlédnout, ale taky s nimi může zkusit hrát. Lektoři děti provázejí výstavou, ukazují jim, jak se vodí loutky a zároveň si děti můžou vyrábět jednoduchou plošnou loutku.

Obecně v rámci divadel to není nic nového. Ve světě třeba v Německu tyto formy divadel, dílen, workshopů pro děti existují již léta. Tomáš Volkmer se svojí ženou začali vést dílny v Ostravě v rámci dostavby alternativní scény.

Původně tyto dílny vedli na volné noze v rámci jejich občanského sdružení. Když alternativní scénu dostavěli, paní ředitelka oslovila Hanu Volkmerovou s panem Volkmerem, aby tyto dílny realizovali. Dílny se pořádají každé léto.

Tomáš Volkmer s Hanou Volkmerovou uskutečnili také přednášku a třídní workshop pro obor dramatická výchova na Janáčkově akademii múzických umění v Brně v březnu 2017 a mají v plánu pokračovat.

3.5. Tomáš Volkmer

Tomáš Volkmer je synem loutkaře a loutkoherce, který patří mezi zakládající členy Krajského divadla loutek, dnes Divadla loutek Ostrava (DLO), v němž působil od 1. srpna 1953 Jiřího Volkmera. V DLO ztvárnil nespočet rolí a režíroval kolem dvaceti inscenací. Tomáš Volkmer vystudoval obor užité grafiky na Umělecko-průmyslové škole v Uherském Hradišti. V letech 1983-1990 pracoval v dekoračních dílnách Státního divadla v Ostravě a již tehdy se osobitě podílel na realizaci loutkářských výprav. Později se stal šéfem ateliéru a výtvarníkem DLO. Dále se věnoval scénografii k desítkám výprav. Mezi jeho nejúspěšnější patří Erbenova Kytice, kterou režíroval Petr Nosálek. Spolupracoval s brněnským Vlastimilem Peškou na hře Kryštof Kolumbus. Ve hře je zastoupeno precizní marionetové divadlo, loutky manekýny, masky i monument Kolumbova korábu na vlnách. Toto spojení evokuje lidové divadlo i magii.

Tomáš Volkmer pracuje v DLO jako výtvarník a scénograf dodnes. V průběhu svého profesního života získal za svoji práci mnoho prestižních cen. Aktivně se zapojuje do grafického zpracování letáků a časopisů, které slouží jako shrnutí jednotlivých sezon DLO.

V knize, která vyšla v roce 2013⁹, je jeho práce zmapovaná. Po tom roce pracoval na spoustě inscenací, jedna z prvních je Jak hubatá Dora k čertu přišla.

3.6. Představení, na nichž se výtvarně podílel Tomáš Volkmer, premiéry před rokem 2013

V této kapitole uvádím hry, na nichž se výtvarně podílel Tomáš Volkmer, kdy premiéry byly v letech 2003-2012, ale v období 2013 až 2017 byly nadále v repertoáru divadla. U her vyřazených po roce 2013 uvádím datum, kdy byla hra naposledy uvedena. U všech inscenací, na nichž se výtvarně podílel Tomáš Volkmer jsem vycházela především z informací, jím poskytnutých.

⁹ Hermína Motýlová, Divadlo loutek Ostrava, vyd. Divadlo loutek Ostrava 2013, ISBN: 978-80-260-3272-4

Ze starých pověstí českých

Tato inscenace měla premiéru 30. května 2003 na hlavní scéně a byla naposledy uvedena 18. června 2015. Hru ze Starých pověstí českých od Aloise Jiráska, režíroval Martin Františák. Scénu a kostýmy dělal Marek Cpin a Tomáš Volkmer se podílel na loutkách. Režie: Martin Františák.

Ve hře se objevili dva dřevění manekýni, koně a další loutky, ale asi nejvýraznější byly velké totemové loutky, které se objevovaly v různých scénách putování Čechů. Loutky byly moc pěkně udělané z rostlého dřeva a také hodně ikonické. Inspirace pana Volkmera vycházela především ze slovanských nebo zbytku slovanských bůžků a odkazů na tuto kulturu. Herci loutky používali tak, že je buď animovali sami, nebo se postavy zmnožovaly.

Na scéně bylo plátno, které fungovalo jako horizont i jako stínohra a na něm byly černé linky, které asociovaly krajinu. Také se na plátno svítilo a tím se měnila atmosféra scény. Nejvýraznějším prvkem scény byla velká otevřená kniha vyřezaná ze dřeva. Tento prvek navrhl scénograf Marek Cpin. Původně ji chtěl mít vlnitou, což bylo technologicky dost náročné a problém vyřešili tak, že jen horní a spodní okraj vykrojili, což vytvářelo krásně iluzi knihy. Na scéně byl také orloj, rovněž z dřevěné konstrukce, který odjížděl a přijížděl a fungoval jako stroj času. Tímto se vraceli do doby starých pověstí českých.

Tato hra byla první režii Martina Františáka v Divadle loutek v Ostravě. Pana Františáka pozvali do divadla loutek, jelikož je zaujalo jeho velice zajímavé představení Obrazy z dějin národa českého, které rok předtím inscenoval ve zlínském divadle. Inscenace se hrála hodně dlouho, protože zájem o tento titul byl velký hlavně z řad učitelů, protože šlo o velmi kultivované představení, které bylo zároveň vytvořeno velice jednoduše, vkusně a čistě, s krásným jazykem a s krásnou podobou.

Stepující stonožka aneb revue V+W+J

Premiéra se uskutečnila 17. února 2006, naposledy byla uvedena 19. května 2014. Velice povedenou a krásnou hrou byla Stepující stonožka aneb revue V+W+J. Scénu, kostýmy a loutky dělal Tomáš Volkmer. Celé představení bylo postavené na inscenování písniček Voskovce a Wericha. Režie: Vlastimil Peška.

Scéna byla v podstatě jedno velké modré piáno, které bylo rozložitelné na různé části. Jednotlivé části se daly různě rozkládat. Piáno bylo tmavomodré ala tmavomodrý svět. Představení bylo provedeno v duchu modernismu, stylizované do třicátých let, kde působili např. Čapek, Kubišta apod. Loutky byly také stylizované, polo-plošné, jednoduché, grafické. Loutky byly multifunkční. Scéna je celá z překližky. Na scéně byly geometrické tvary, které byly kolem piána. Kostýmy byly jednoduché, stylizované, pomalované, spíš grafické. Objevovalo se tam velké kaširované ovoce i jiné naddimenzované objekty. Loutky Davida a Goliáše byly vtipně provedeny. David byl vytvořen jako prak, protože v písničce se zpívá, že vzal prak a trefil Goliáše šutrem do hlavy a tím ho zabil. Hudebníci loutkového divadla jsou velice muzikální, proto se jim podařilo hudbu Jaroslava Ježka zahrát velice kvalitně. Tento hravý kabaret s humorem nejen režíroval, ale i hudebně aranžoval Vlastimil Peška.¹⁰ Bylo to velice úspěšné představení.

Jak hubatá Dora k čertu přišla

Hra měla premiéru 14. listopadu 2008. Pohádková komedie na motivy báček, dvou pověstí vztahující se k Čertovu mlýnu v Beskydech. Je od frenštátského rodáka Františka Horečky (1894-1976). Scénu, kostýmy a loutky dělal Tomáš Volkmer. Režie Václav Klemens.

Je to klasické téma o čertovi, který chce získat Hubatou Doru. Objeví se Voják, který hubatou Doru ochrání před čertem a přesto, že je hubatá, tak si ji vezme. Téma čerpá z valašských pohádek. Lidovosti tam není ortodoxně mnoho, spíš šlo o materiál, pracovali se dřevem. Specifikum je v tom, že manekýni, kteří tam vystupují, jsou velicí osmdesát až devadesát centimetrů a jsou lidově stylizovaní. Herci hráli neiluzivně a byli jednoduše okostýmovaní. Na scéně byla točna, kterou pan Volkmer označil názvem Tabernákl. Je to ohrada, která byla částečně na točně a pokračovala dál k dalšímu jevišti. Samotná točna fungovala jako exteriér a když se otočila, objevil se interiér Dory a matky, kde měly svůj nábytek. Nábytek

¹⁰ Dramaturgie: Hermína Motýlová, Pohybová spolupráce: Jiří Ouřada j. h., Hráli: Edita Bandyová, Vladimíra Krakovková nebo Jana Zajacová, Lenka Pavlíčková, Lenka Sedláčková, Lukáš Červenka, Nikos Engonidis, Ivan Feller, Richard Liberda, Ivo Marták, Aleš Petrič, Tomáš Rossi

fungoval napůl pro živého herce a napůl pro loutky. Hudbu k představení složil Tomáš Rossi a na jevišti se hrála živě.¹¹

Liška Bystrouška

Premiéra byla 12. února 2010 na hlavní scéně a naposledy byla hra uvedena 25. listopadu 2014. Básník, prozaik a žurnalista Rudolf Těsnohlídek (*7. června 1882, + 12. ledna 1924) napsal Lišku Bystroušku roku 1920. V DLO ji režíroval a dramatizoval Václav Klemens, scénografii a loutky vytvořil Tomáš Volkmer.

V příběhu Lišky Bystroušky jde o to, že lidé a zvířecí postavy spolu nějakým způsobem komunikují v různých situacích. Pan Volkmer s panem Klemensem to udělali naopak, než je zvykem. Zvířátka jsou v divadelní adaptaci obvykle loutkami a postavy herci, ale v této inscenaci jsou lidé, kteří v příběhu vystupují, velcí molitanoví manekýni a zvířata okostýmovaní herci. Pro dynamiku představení byl tento nápad dobrý, ale ve hře byli také vodiči živých postav a ti působili jako nějakí tajemní lidé, takže se jim nepodařilo i v rámci otevřené loutkové hry nebo možná právě proto, že byla hra otevřená, vytvořit iluzi vodění loutek. Navíc byli loutkovodiči v zelenavých hábitech a to působilo jako z nějakého hororu, tímto se hra nepodařila zrealizovat úplně čistě. Kostýmy vytvořil výborný kostýmní výtvarník Tomáš Kypta. Kostýmy byly nápadité, ale třeba Liška Bystrouška byla posunuta do postavy teenagera s nákolníky a náloketníky a nešlo to dohromady se scénou, protože rukopis scény byl spíš tradičnější.

Scéna byla ze šesti dřevěných klínů. Když se položily, byly šikminou, které vytvářely krajinu, a když se zdvihly, byla možnost vytvořit interiér, protože v některých byla okna, v některých dveře, na některé se dalo vylézt a některé vytvářeli scénickou situaci. Některé scény fungovaly a daly se i dobře odsvítit, ale v některých, kde vystupovali i živí herci, iluze najednou nefungovala. Loutky byly slovy pana Volkmera „makeťáci“ z molitanu potahované látkou a loutkovodič jim mohl otvírat ústa a tak mohli iluzivně mluvit. Nad scénou byla zavěšena tři velká paroží, což symbolizovalo konec a umírání, protože je to podtextem inscenace.¹²

¹¹ Dramaturgie: Jana Pithartová, Hrají: Lenka Pavlíčková, Irena Křehlíková, Martin Legerski, Karel Růžička, Edita Bandyová, Tomáš Rossi

¹² Hudba Vlastimil Ondruška Pohybová spolupráce Josef Kotěšovský, Hráli: Lenka Macharáčková, Ivo Marták, Ivan Feller, Libuše Čecháková, Lukáš Červenka, Karel Růžička, Martin

Dívka s pomeranči

Premiéra se uskutečnila 28. května 2010 a naposledy byla uvedena 13. března 2014. Dívka s pomeranči je další inscenaci, na které se jako scénograf a návrhář loutek podílel Tomáš Volkmer. A jako režisér Václav Klemens. Inscenace ostravského divadla je vůbec prvním jevištním zpracováním tohoto díla. Představení se hrálo v rámci Flying festival. Na tento festival se podařilo polskému řediteli v Toroníně získat evropský grant. Podařilo se získat rozpočet i v Ostravě.

Knihu napsal norský spisovatel Jostein Gaarder a v originálním názvu zní Appelsinpiken. Knižka je v zásadě čtení deníku. Dědeček najde deník otce, který zemřel a jeho syn čte z jeho deníku různé příběhy, např. jak se seznámil s maminkou. Chlapec se v příběhu dozvídá o lásce své maminky k jeho otci. V knize se objevují i filosofické úvahy.

Pan Volkmer s panem Klemensem hodně uvažovali nad tím, jak knihu realizovat, protože je tam spousta situací spíš hereckých. V podstatě vybudovali prostor pro hereckou práci, kde se nějakým způsobem naexponoval základní příběh. Na scéně bylo vzadu velikánské okno, kde se hrálo, když chlapec četl z deníku příběhy. Před oknem byla pohovka s osvětlením, na které chlapec četl. Čili přední část scény sloužila pro herecké akce a okno, zadní prostor, sloužil pro loutky a projekce. Loutky byly velice stylizované. Některé části příběhu se odehrávaly ve stínohře. Na scéně byl světelný kruh, ve kterém se rovněž odehrávaly příběhy, které četl syn. Technologicky bylo představení zajímavé. Tím že se příběh četl, vyprávěl, bylo hodně náročné situace předat divákovi v určité stylizaci přes loutky, což není nikdy snadné. Na okně byl natažený šifon, jemný pro projekce a poloprůsvitný. Když se vepředu zhaslo, rozsvítilo se vzadu na černé divadlo. Na scéně byl použit také praktikábl, na kterém herci vodili figuríny. Zboku na scénu svítil světelný kanál z obou stran i jemně shora, proto si loutky nešikovně stínili. Inscenace byla hodně závislá na technickém provedení v průběhu inscenace. Kostýmy stylizované do současnosti vytvořil Tomáš Kypta.

Inscenace byla velmi působivá a objela loutkářské festivaly v jiných zemích, se kterými ostravské loutkové divadlo spolupracovalo, a získala mnoho ocenění¹³. Stejně jako kniha byla určena všem divákům, dětem i dospělým.¹⁴

3.7. Představení, na nichž se výtvarně podílel Tomáš Volkmer, premiéry od roku 2013

O hubaté Doře

Obnovená hra měla premiéru v pátek 6. února 2015 v 17 hodin. Hra o hubaté Doře, je stejné představení, které se v současnosti uvádí pod názvem, Jak hubatá Dora k čertu přišla. Není to až tak známý titul a hra, je do určité míry autorská věc Václava Klemense, který režíroval tuto inscenaci. Nějaký čas se hra hrála a i přesto, že hra byla pěkně provedená i včetně loutek, z repertoáru ji stáhli. Po čase se vrátila opět na repertoár, ale už ne na velké jeviště, protože se počítalo s tím, že o hru nebude velký zájem.

Velké hlediště má asi 178 míst, kdežto alternativní scéna zhruba 60. Oproti staré scéně se už pracuje v podstatě jen s loutkami, které tahají trakař. V tomto představení je to provedeno tak, že herec vodí loutku a v podstatě reálný trakař. V představení hrají pouze loutky, proto si mohli dovolit prostor zmenšit. Ve hře se střídá prostředí tak, že jedna část objektu je zavřená. To znamená, že se děj odehrává venku v přední části praktikáblů, a když se otevře, objeví se interiér. Představení na alternativní scéně je oproti hlavní scéně, kde se hra odehrávala dřív, komornější.¹⁵

¹³ na XVII. Mezinárodním festivalu loutkových divadel SPOTKANIA 2010 v Toruni (Polsko): Cenu odborné poroty za scénografii obdrželi Tomáš Volkmer, Jiří Philipp a Robert Jarušek, Cenu dětské poroty získala inscenace jako nejlepší představení pro děti a Čestné uznání odborné poroty získal autor dramaturgie a režisér Václav Klemens. na mezinárodním festivalu "Oberegi 2011" v Ivano-Frankivsku na Ukrajině získal Václav Klemens cenu za nejlepší režii.

¹⁴ Překlad Jarka Vrbová, Hudba Nikos Engonidis, Dramaturgie Jana Pithartová, Hráli: Robert Finta j. h., Lenka Sedláčková, Lenka Macharáčková, Irena Křehlíková, Vladimíra Krakovková, Karel Růžička, Martin Legerski, (hlas ze záznamu - Ivo Marták)

¹⁵ Hudba: Tomáš Rossi. Hrají: Lenka Pavlíčková, Irena Křehlíková, Edita Bandyová, Martin Legerski, Karel Růžička, Tomáš Rossi

Mráček a Mračň

Představení mělo premiéru 20. března 2015 na alternativní scéně. Mráček a Mračň se hraje pro děti zejména předškolního věku. Scénografii vytvořil Tomáš Volkmer. Loutky a kostýmy dělala Gabriela Bernardová. Režii Lenka Sedláčková.

V rámci dramaturgie divadla loutek jde o specifické představení, ale nejde o nic originálního, protože dnes už se v divadlech běžně pracuje s dětmi, zvláště s menšími, předškolními nebo ranně školního věku, s nějakou menší skupinkou dětí, ale i ve věku dvanáct, patnáct let.

Autorkou scénáře, který byl vytvořen na základě pohádky Petra Dvorského, a zároveň režisérkou je Lenka Sedláčková. S Tomášem Volkmerem pro tento příběh vytvořili příjemný, barevný prostor, ve kterém se odehrává příběh Mráčka a Mračně. Příběh je jednoduchý, je o veselém Mráčkovi a zlém Mračňovi a jejich konfliktu, který sledují a doprovázejí dvě postavy, holčička a chlapec.

Příběh Mráčka a Mračně je zasazen do pestrobarevného dětského pokojíčku uzavřeného ze tří stran stěnami. Rodiče dětí se povětšinou nachází mimo tento prostor v hledišti. Děti přímo vstupují do fascinujícího světa fantazie, usedají doprostřed pokojíčku a stávají se součástí příběhu. Na jaře sází semínka, v létě si hrají s motýly (tyčové loutky), v zimě pak staví sněhuláka a nadto se podívají do vesmíru. Na scéně je koberec, z barevných látek stěny, okno a skříň, ze které herci vytahují věci, se kterými se následně hraje. Herci jsou s dětmi stále přítomni. Děti sedí na koberci a kolem dokola je konstrukce, na které visí různé látky. Lenka Sedláčková vymyslela, že v jednu chvíli zdvihnou koberec s dětmi, což má vytvářet iluzi vznášející se rakety. Po stranách jsou díry, které slouží jako okýnka a děti mohou koukat ven, kde je další prostor, ve kterém se odehrává další příběh. Celkový prostor je osmistěn. Herce představení baví, protože i pro ně je to úplně něco jiného, než když jsou na distanc na jevišti.¹⁶

U tohoto divadla je specifikum v tom, že děti nesedí klasicky na židlích, ale jsou účastníci příběhu. Děti v některých situacích pomáhají hercům vyřešit

¹⁶ Hrají: Božena Homolková, Lenka Pokorná Macharáčková, Lenka Pavlíčková, Ondřej Beseda a Jiří Krupica.

problém Mráčka a Mračoně. Je to pro děti úplně jiný svět. Pan Volkmer je přesvědčen o tom, že právě děti předškolního věku a děti prvních, druhých tříd, kontaktní divadlo potřebují, protože když je přivedete do velkého sálu někam do desáté řady, nemají z představení tak velký zážitek.¹⁷

Vrat' nám, ptáku, Hastrmana

Premiéry byly 4. a 6. září 2015 na hlavní scéně. Vrat' nám, ptáku, Hastrmana je opera o hodném vodníkovi, který se ve škole špatně učil, a tak má v hrnečcích místo lidských duší zavařeně ovoce a zeleninu. Autoři opery jsou, český spisovatel a někdejší redaktor rádia Svobodná Evropa Ivan Binar (*1942) a ostravský hudební skladatel Edvard Schiffauer (*1942) v roce 1972. Operu napsali, když byli společně vězněni v Borech u Plzně za politické pobuřování, kterého se dle tehdejších orgánů dopustili v představení ostravského studentského divadla Pod okapem. Hru hudebně nastudovali Edward Schiffauer a Lenka Živocká. Režie: Václav Klemens.¹⁸ Scéna a kostýmy byly vytvořeny opět Tomášem Volkmerem.

Tato opera byla napsaná pro děti jako aktéry a pro děti jako posluchače nebo diváky. V představení bylo využito, co se týká scénografie, takzvané recyklované divadlo. Shodou okolností přední část je z dekorace Lišky Bystroušky, ale bylo použito i pozadí, které se stalo součástí této inscenace. Horizont byl použit ze Starých pověstí českých, takže celkem důsledně recyklují a funguje to. O představení nebyl až takový zájem, i když se snažili a Edvard Schiffauer s Ivanem Binarem napsali pěknou muziku, protože přece jen je to dětská opera a není až tak známá.

Šlo o jednoduchý příběh začarovaného Hastrmana, který se skamarádil s dětmi. Děti pomohli vysvobodit Hastrmana.

Na scéně byl rybník s mostem. Prostor byl dost veliký pro děti. Pohybovali se v prostředí, která se proměňovala projekcí. Byly promítány stylizované hory. V horách bydlel zlý pták, který hastrmana unesl, a děti se ho následně vydaly

¹⁷ Loutkářská spolupráce: Božena Homolková. Dramaturgie: Jana Pithartová. Hudba: Michal Sedláček.

¹⁸ Lenka Živocká vede v národním divadle NDM (Národní divadlo moravskoslezské) už léta velice kvalitně dětský operní sbor, se kterým představení vzniklo.

zachránit. Jednoduchým projekčním vizuálem se pak prostor proměnil ve zlého draka tak, že se horizont stáhl. Horizont byl z kaširované látky.¹⁹

3.8. Představení pro děti, premiéry před rokem 2013

V této kapitole uvádím hry, které sice měly premiéru před rokem 2013, ale v období 2013 až 2017 byly nadále v repertoáru divadla. Některé hry jsou uváděny i v sezóně 2016/2017. Jiné jsou již z repertoáru staženy. U těchto uvádím datum, kdy byla hra naposledy uvedena. U těch her v repertoáru, které jsem neviděla, jsem informace čerpala z letáků a materiálů poskytnutých Tomášem Volkmerem, z fotek, ze záznamu představení, a také z recenzí.

O pejskovi a kočičce

Premiéra: 10. března 1993, naposledy uvedena: 2013, režie a dramtizace: Irena Křehlíková, scéna, kostýmy a loutky: Zuzana Kvasnicová, hudba: Pavel Helebrand.

Veselá vyprávění o dvou nerozlučných kamarádech napsal v roce 1929 malíř, spisovatel, grafik, knižní ilustrátor, ale také scénograf Josef Čapek. Povídání o tom, jak pejsek a kočička myli podlahu, jak pekli dort nebo o tom, jak si pejsek roztrhl kalhoty a kočička mu je zašila dešťovkou, si čítávali už prarodiče dnešních dětí. Na scéně měli Pejsek a Kočička svůj domeček a v něm sedačku a svůj hrnec na vaření. V představení byly také loutky ptáků nebo panenka. Loutky byly převážně z látky a vycpané vatou.

Čtyři pohádky s vlky za vrátky

Premiéra: 25. února 2005, režie: Noriyuko Sawa, dramaturgie: Hermína Motýlová, hudba: Tomáš Rossi.²⁰

V režii vynikajícího japonského loutkaře a režiséra Noriyukiho Sawy uvedlo DLO představení, kde se pohádkové postavy ze tří známých evropských pohádek (Červená karkulka, Tři prasátka a Sedm kůzlátek) a jednou japonskou pohádkou (Chlapec a vlci), setkávaly v různých situacích s vlkem. Představení bylo vtipné, plné fantazie i loutkářských nápadů. Japonská pohádka Chlapec a vlci, krásná svou

¹⁹ Hráli členové Operního studia NDM, Edita Bandyová, Gabriela Jílková, Jana Zajacová, Robin Ferro nebo Rastislav Širila, Krystian Danel, Tomáš Rossi, Pohybová spolupráce: Jana Tomsová

²⁰ Hráli: Eva Baláková nebo Jana Zajacová, Ivo Marták, Aleš Petrič, Jan Smyček

asijskou poetikou, měla probouzet v dětském publiku tiché zamyšlení. Inscenace byla plná komických a nečekaných situací, skvělých hereckých výkonů a vtipně výtvarně řešených loutek nenechala dětské diváky ani chvíli vydechnout. Některé postavy hráli okostýmovaní herci (babička, Karkulka, Vlk) a některé představovaly loutky (prasátka).

Pinokio

Premiéra: 29. dubna v roce 2005, režie: Irena Křehlíková, scénografie, kostýmy a loutky: Miroslav Duša, texty písní: Jiří Sedláček, hudba: Nikos Engonidis.

Pinokio je podivuhodný příběh oživlé loutky, které láska dala lidské srdce a všechny vlastnosti, které k němu patří. Tento ojedinělý příběh napsal italský novinář a spisovatel Carlo Collodi, vlastním jménem Carlo Lorenzini. Divadlo loutek Ostrava ztvárnilo Pinokiovi nejznámější dobrodružné příhody.

Režisérka, výtvarník i autor scénické hudby zvolili inscenační klíč, který divákům otevírá cestu k divadlu na divadle. Scénické ztvárnění, vtipné masky a loutky, ale i svěží hudba a řada písní, ale i velké herecké nasazení všech protagonistů vytvořili strhující představení.

Kráska a zvíře

Premiéra: 25. května v roce 2007, naposledy uvedena: 12. února 2016, režie, výtvarná koncepce, scénografie, kostýmy a loutky: Miroslav Duša, animace obrazu: Michal Struss a Eva Janovská, hudba: Rudolf Geri, Text: Hermína Motýlová, režijní práce s loutkami: Petronela Dušová.

Kráska a zvíře je poetická pohádka o dobru a zlu v lidských srdcích a očistné síle lásky. V inscenaci Divadla loutek se tyto dva žánry mísí, je divadlem, ale i filmem. Příběh dvou zlých a jedné hodné sestry, se štěstí dočká samozřejmě hodná sestra. Tato inscenace, byla uvedena, také na festivalu Internationale Puppen Theatertage 2008 v Mistelbachu v Rakousku a získala ocenění na 9. ročníku Festivalu divadel Moravy a Slezska v Českém Těšíně. Loutky byly provedeny poeticky a byly velice působivé a vytvořené ze dřeva.

Malované na skle

Premiéra: 11. dubna 2008, naposledy uvedena: 16. května 2016, režie: Marián Pecko. scéna: Jaroslav Valek, loutky: Eva Farkašová, choreografie: Jaroslav Moravčík, hudební nastudování: Vlastimil Ondruška.

Muzikál o lásce, přátelství i zradě na motivy jánošíkovské legendy napsali Ernest Bryll a Kateřina Gärtnerová a přebásnil Jaromír Nohavica.

*„Scéna Jaroslava Valka je nápaditá a poetická, chaloupky zavěšené pod horizontem namalují v představě diváka horská úbočí se samotami lidských obydlí, a pod nimi se na jevišti odehrává vše, co se děje za osvětlenými, či setmělými okénky.“*Ladislav Vrchovský²¹

Loutky byly inspirované lidovou kulturou a folklorem. Inscenace byla uvedena na mezinárodním festivalu „Spotkanie 2008“ v Toruni.

Broučci

Premiéra: 1999, obnovená premiéra: 6. září 2009, režie: Zdeněk Havlíček, dramtizace: Hermína Motýlová, výprava: Alexander Babraj. hudba: Emil Viklický.²²

Pohádka Jana Karafiáta o rodinném společenství svatojánských broučků, jejich prožívání přírodních cyklů, vyrovnání se s povinností, vlastními slabostmi i ranami osudu jako citlivého obrazu lidského údělu na světě. Na scéně vystupují pouze loutky. Jsou ztvárněny podobně, jako postavy ze známého animovaného filmu. Na scéně mají domeček a kolem něj jsou obrovské kaširované listy. Pozadí je doplněno látkou, která je nasvícena modře.

²¹ VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Divadlo loutek umí aneb Malované na skle je pěkné* Moravskoslezský deník [online]. Vydáno 15.4.2018 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: http://moravskoslezsky.denik.cz/kultura_region/20080415_divadlo_malovanenaskle_loutek_ostrava.html

²² Hrají: Božena Homolková, Ivan Feller, Lenka Sedláčková nebo Lenka Pavlíčková, Vladimíra Krakovková, Lenka Pokorná Macharáčková, Richard Liberda, Libuše Čecháková, Ivo Marták, Vladimíra Nosálková nebo Aleš Petrič, Lukáš Červenka nebo Robin Ferro, Aneta Červená

Víla Amálka

Premiéra: 20. listopadu v roce 2009, naposledy uvedena: 13. dubna 2014, režie: Robert Drobníuch, dramaturgie: Marta Guśniowska, scénografie, loutky: Kamel Boukoffa, hudba: Vlastimil Ondruška.²³

Pohádka od Václava Čvrtka o půvabné lesní víle, která krásně tančí, napraví každé nedopatření a vyhojí každou bolest.

Loutky byly velice barevné, stylizované a vyrobené ze dřeva. Krom loutek v představení hráli herci, jednou z postav bylo Slunce. Scéna byla rovněž velice stylizovaná a barevně nerealistická, např. strom byl modrý.

Nevěsta pro Hastrmana

Premiéra: 29. října 2010, režie: Václav Klemens, scénografie, kostýmy a loutky: Michal Hejmovský, hudba: Nikos Engonidis²⁴.

Veselá pohádka Jany Pithartové o zamilovaném vodníku a vodnických námluvách. Inscenace se hrála také v Polsku, na festivalu Katowice dětem.

V inscenaci byly použity přírodní barvy s převládajícími zemitými odstíny zelené a hnědé. Celý koncept byl podřízen přírodním koloritem a to se projevilo i v užití přírodního materiálu, dřeva. Loutka se stává elementem podtrhující atmosféru pohádkového příběhu a je přímo konfrontovaná s hercem. Při proměně vodníka v sumce použili hlavovou masku a ve vodníkově řiši loutky maňásků. Byly využity loutky, v nichž se spojoval přírodní element s humorem – hrnec na hlavě sumce, rybí kostra. V představení narušili hranici mezi jevištěm a hledištěm, čehož dosáhli prostřednictvím postav tří šumařů, kteří komentovali příběh. Ti na scéně přímo evokovali a podtrhli kolorit venkova.²⁵

Ošklivé káčátko

Premiéra: 14. 1. 2011, naposledy uvedena: 24. dubna 2016, režie: Václav Klemens, scéna, loutky: Rostislav Pospíšil, hudba: Vlastimil Ondruška.

²³ Hrají: Lenka Sedláčková, Božena Homolková, Irena Křehlíková, Ivan Feller, Lukáš Červenka, Martin Legerski, Karel Růžička

²⁴ Hrají: Eva Baláková, Edita Bandyová, Aleš Petrič, Lukáš Červenka, Ivan Feller, Zdeněk Pavlíček, Nikos Engonidis nebo Vladislav Georgiev, Tomáš Rossi

²⁵ SEDLÁČKOVÁ, Andrea *Jak odlišné jsou cesty k dětskému diváku* Loutkář [online]. [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/index.php?h&id=2011135>

Jde o klasickou pohádku Hanse Christiana Andersena. Trápení nehezkého labutího kuřete, mezi roztomilými kachňátký, je vykoupeno dospěním mládeže v krásnou labuť.

Loutky byly prosté a evokovaly dětskou tvorbu. Svým tvarem i černými liniemi po obvodu evokovaly postavy z vystřihovánek. Způsob vedení těchto plošných loutek zespodu působil iluzivně. V inscenaci byly použity syté odstíny barev. Scéna byla rozčleněna do několika částí pomocí stupňovitě řazených praktikáblů²⁶.

Tučňáci na arše

Premiéra: 25. března 2011, naposledy uvedena: 20. dubna 2015, režie: Petr Nosálek, překlad: Michal Kotrouš, scénografie, kostýmy a loutky: Pavel Hubička, hudba a písně: Pavel Helebrand.²⁷

Hra Uricha Huba o třech tučňácích, kteří jsou velcí kamarádi, ale pořád se hádají, protože v bílé krajině ledu a sněhu nemají co dělat. Z nudy je vytrhne až potopa světa. Dostanou jen dvě jízdenky na Noemovu archu a pokusí se zachránit třetího trucujícího tučňáka.

Petr Nosálek se při koncepci této tematické roviny nechal inspirovat postupy němé grotesky, kopance zdůraznil zvukem činelů, a tomu odpovídá i expresivní líčení, nabílená tvář, zdůraznění očí a rtů, nebo pantomima. Krom těchto elementů využil samotné podoby tučňáků, křídla a nohy s plovacími blánami mezi prsty, dlouhé šosy pláště či velké, těžké boty znesnadňující chůzi, jakožto významového prvku, a to rovněž dosahuje komiky až cirkusové klauniády. Na scéně byl zadní prospekt, který evokoval půlkruh, kormidlo, okénko v podpalubí, buřinky, rozevlátá sukně.²⁸

²⁶ SEDLÁČKOVÁ, Andrea *Jak odlišné jsou cesty k dětskému diváku Loutkář* [online]. [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/index.php?h&id=2011135>

²⁷ Hráli: Eva Baláková nebo Jana Zajacová, Irena Křehlíková, Martin Legerski, Richard Liberda, Ivo Marták a Karel Růžička

²⁸ SEDLÁČKOVÁ, Andrea *Jak odlišné jsou cesty k dětskému diváku Loutkář* [online]. [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/index.php?h&id=2011135>

O více menší než zrnko máku

Premiéra: 20. května 2011,²⁹ režie, scéna: Martin Geišberg, Kostýmy: Elisabeth Wittgruber, režijní spolupráce: Bronislav Stratil a Gabriela Minářová.³⁰

Autorem inscenace je Ing. Arch. Petr Hájek. Elfové Lála a Lulú hledají, svoji nejlepší kamarádku malinkou vílu Lili, která se jim ztratila ve velikém světě. Scénografie je velice minimalistická, i rekvizit je minimum. Na scéně jsou dvě velká zrnka máku a jedno poleno, na kterém herci hrají. Scénografie pracuje se zemitými odstíny barev, tvoří ji pařez, do něhož jsou zabodnuty dvě spojené tyče a přetažením plátna přes ni, vznikne prostor manéže.

Touto hrou byl zahájen provoz nové přístavby DLO. S představením vyrazili i do zahraničí, a to v květnu do litevského Kaunasu a v červnu vystoupili na slovenské Nitře v rámci Létajícího festivalu.

Lucerna

Premiéra: 25. listopadu 2011, naposledy uvedena: 23. února 2015, režie: Václav Klemens, scéna, kostýmy a loutky: Michal Hejmovský, hudba: Nikos Engonidis.³¹

Hra Aloise Jiráska z poetického dávnověku českého venkova. Na scéně byl opět využit přírodní kolorit, zemitých tónů barev i přírodních materiálů v kombinaci s malebně uhlazenými pohádkovými scénami. Tyto prvky se shodují s tradičním pojetím divadla. Také tomu byla podřízena práce s loutkami. K navození iluzivnosti a lyrické atmosféry využili marionety a snovosti dosáhli tak, že se na scéně objevili bublinky, které obklopovali vodníka.³²

²⁹ Tato hra byla financována z prostředků Evropské unie a také za pomoci finanční Magistrátu města Ostravy.

³⁰ Hrají: Lenka Sedláčková a Karel Růžička

³¹ Hráli: Edita Bandyová, Ondřej Beseda, Lukáš Červenka, Nikos Engonidis nebo Vladislav Georgiev j.h., Božena Homolková, Vladimíra Krakovková, Jiří Krupica, Irena Křehlíková, Martin Legerski a Tomáš Rossi.

³² FANTOVÁ, Andrea *Divadlo společensko-kritické u v hravosti uchvacující Loutkář* [online]. [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/index.php?h&id=2012113>

Láska s červeným nosem

Premiéra: 4. května 2012, režie: Václav Klemens, dramaturgie: Jana Pithartová, scénografie, kostýmy a loutky: Marek Zákostelecký, hudba: Pavel Helebrand.

Hru z cirkusového prostředí, napsal umělecký šéf DLO Václav Klemens. Hlavními hrdiny jsou dva klauni Hip a Hop, kteří komentují události, které se dějí na jevišti.

Scéna je rozdělena do dvou částí, jejichž charakteristické aspekty spočívají především v rozdílném využití potenciálu herců i loutek. Forbína představuje symbol herecké akce a v opozici vůči hercům jsou dány plošné loutky. Na scéně je použit rám obrazu.³³

Představení má veliký úspěch. Diváci tleskají a skandují vynikajícím výkonům představitelů jednotlivých rolí.

Strašpytlík Muko

Premiéra: 15. června 2012, naposledy uvedena: 25. dubna 2014, režie a dramaturgie: Petr Palík, scéna, kostýmy a loutky: Klára Fonová, hudba: Andrej Kalinka.³⁴

Strašpytlík Muko je dobrodružná pohádka Petera Mouritzena o tom, že nuda, samota a strach jsou jako nemoci, které se dají vyléčit.

Scénu kostýmy i loutky, odpovídají dětské fantazii. Muko byl ustrašeným polštářkem s hlavou omotanou obvazy, rytíř byl velká plechovka, duch byl manekýnou s ohromnou hlavou, výrazným nosem a dlouhými pažemi. Pro výrobu použila obvazy a tyl nebo třeba lahev od coca-coly.³⁵

³³ FANTOVÁ, Andrea *Divadlo společensko-kritické u v hravosti uchvacující Loutkář* [online]. [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/index.php?h&id=2012113>

³⁴ Hráli: Libuše Čecháková, Lenka Sedláčková, Ondřej Beseda, Ivan Feller, Jiří Krupica.

³⁵ FANTOVÁ, Andrea *Divadlo společensko-kritické u v hravosti uchvacující Loutkář* [online]. [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/index.php?h&id=2012113>

Kocourek Modroočko

Premiéra: 2. listopadu 2012, režie: Václav Klemens, scénografie a loutky: Jaroslav Milfajt, kostýmy: Tomáš Krypta, hudba: Marek Eben, hudební nastudování: Vlastimil Ondruška, choreografie: Vlastimil Červ.³⁶

Muzikálová pohádka Joseva Koláře líčí příhody kočičího kluka a dalších kocourků Zelenočka, Zrzundy a Natrhouska. Z Modroočka postupně vyroste v dospělého kočičího mládence, zamiluje se a stane se šťastným tatínkem.

V tomto krásném a naučném představení postavy kocourků ztvární herci. Na scéně je konstrukce připomínající prolézačky.

Perníková chaloupka

Premiéra: 12. prosince 2012, režie, inscenační úprava a texty písní: Václav Klemens, scénu, kostýmy a loutky: Michal Hejmovský, hudba: Vlastimil Ondruška.³⁷

Perníková chaloupka je jedna z nejznámějších pohádek bratří Grimmů. Divadlo loutek Ostrava ji hraje v nádherném veršovaném zpracování Václava Renče.

Hra je lidově stylizovaná. U herců jsou použity hlavové loutky. Jeníček a Mařenka jsou dřevěné panenky, které ovládají herci např. zlá ježibaba. Nádherné verše přímo vybízely k hravému, výtvarnému zpracování.

3.9. Představení pro mládež a dospělé, premiéry před rokem 2013

Půjdem spolu do Betléma

Premiéra: 30. 11. 1990, režie: Petr Nosálek, Hudba: Pavel Helebrand, scéna a loutky: Miroslav Duša, kostýmy: Jilja Saboová.

Vtipné a zpěvné představení Půjdem spolu do Betléma podle starých lidových vánočních her z Valašska, se dočkalo více než sedmi-set repríz. Představení také uvedli v ostravském evangelickém kostele u Husova sadu, a to v pátek 16. prosince 1990 v 18 hodin.

³⁶ Hrají: Jiří Krupica, Lenka Pokorná Macharáčková, Aleš Petrič, Ondřej Beseda, Eva Štěpandová nebo Aneta Červená, Robin Ferro, Edita Bandyová, Krystian Danel, Tomáš Rossi

³⁷ Hrají: Vladimíra Krakovková, Martin Legerski a Libuše Čecháková.

Inscenaci nahrál a vydal Český rozhlas. Česká televize ji natočila v interiéru původního dřevěného kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové roku 1999 a téhož roku ji vysílala na Štědrý den.

Divadlo loutek Ostrava uvádí hru Půjdem spolu do betléma, převyprávění několika biblických známých příběhů, od stvoření světa po zvěstování o narození jezulátka v městě Betlémě, každoročně v prosinci pro školy i veřejnost.

Z deníku Ostravaka

Premiéra: 23. 2. 2007, Režie: Radovan Lipus, Kostýmy: Eva Kotková, Výprava: Marek Pražák, Hudba: Nikos Engonicis.

Kostýmy evokují syrovost Ostravy a jsou poněkud nevkusné. V jedné části jsou herci oblepeni igelitkami ze supermarketů. Krom herců v představení účinkuje také loutka s podobou Jarka Nohavici, který k představení dělal hudbu. Na scéně se objevuje mnoho scén například hospoda, byt, ve kterém je televize, nebo jízda tramvají po Ostravě, která je vytvořena tak, že herec sedí na židli, drží před sebou okno a kolem něj chodí herci, kteří před sebou drží obrázky, na kterých jsou známá místa Ostravy.

Inscenace získala cenu za režijně-dramaturgické zpracování na mezinárodním loutkařském festivalu Spectaculo Interesse Ostrava 2007. Na přehlídce mimopražských divadel České divadlo 2007 byla hra oceněna zvláštní cenou poroty a na festivalu Skupova Plzeň 2008 byla Radovanu Lipusovi a Marku Pivovarovi za zdivadelnění Ostravy. Antonínu Šimelovi bylo uděleno zvláštní ocenění za specifický herecký výkon. Hra je v repertoáru divadla i v roce 2017.

Lebensraum (životní prostor)

Premiéra: 20. září 2011, režie: Marián Pecko, scéna: Pavol Andraško, kostýmy a loutky: Eva Farkašová, překlad: Alexander Jerie, hudba: Pavel Helebrand.³⁸

Hra Israela Horovitze Lebensraum vznikla v roce 1996 a nese žánr „politfantasy“. Ve hře se prolínají životy mnoha lidí. Hlavní linii příběhu tvoří příběh starce, jenž až z Austrálie vycestuje do Německa, aby našel Němku, která v minulosti udala jeho rodinu gestapu a milostný příběh německé dívky a

³⁸ Hrají: Lenka Pokorná Macharáčková, Ivan Feller, Ivo Marták

židovského chlapce. Hra je napsána pro tři herce. Ti musejí zvládnout více než padesát rolí. Právě velké množství postav bylo důvodem, proč loutkáři zpracovali téma pomocí loutek.

„Ty spolu s kostýmy navrhla Eva Farkašová, a pracovala přitom se smyslem pro znak, metaforu a symboliku: například dav německých odborářů představuje množství dělnických kšiltových čepic na holích zapíchnutých do otvorů pohyblivého tabla, životní osudy milionů rodin jsou uzavřeny a znovu otevírány otevřením cestovních kufrů, ukrývajících minulost i budoucnost. v rukou herců ožívají rekvizity, marionety a maňasci, přičemž sami herci jsou nejen vypravěči a hybatelé děje, ale vstupují i do postav, aktérů hry.“ Ladislav Vrchovský.³⁹

Herci hrají uvnitř čtverce v jakémsi kotli a v jeho středu probíhá ulice. Na scéně je vytvořeno prostředí pro loutky. Předměty mění svůj účel, např. stůl, který symbolizuje úřední jednání, je položený hranou na zem, tak se promění v bariéru byrokracie v okamžiku, ve kterém z okénka v desce stolu jedná s cizincem úředník. Na vyvýšených sedadlech sedí po stranách diváci.

Premiéry se zúčastnil Israel Horovitz osobně (v rámci 9. ročníku festivalu Spectaculo Interesse). Inscenace získala Cenu Banskobystrického kraje za humánní poselství na festivalu Bábkarská Bystrica.⁴⁰

Sofiin svět

Premiéra: 24. února 2012, naposledy uvedeno: 4. dubna 2016, režie: Lucie Málková, libreto hry: Matěj Samec, dramaturgie: Jana Pithartová, výprava: Barbara Wojtkowiak, překlad: Jarka Vrbová, hudba: DJ Myko.⁴¹

Představení na motivy světoznámého bestselleru Sofiin svět norského spisovatele Josteina Gaardera. Příběh patnáctileté dívky Sofie i Hildy, jejíž dospívání se procesem poznání povzneslo na zázrak.

³⁹ VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Lebensraum v DLO – syntéza jevištních prostředků* Vltava.rozhlas.cz [online]. Vydáno 10.10.2011 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <https://vltava.rozhlas.cz/lebensraum-v-dlo-synteza-jevistnich-prostredku-5122878>

⁴⁰ FANTOVÁ, Andrea *Divadlo společensko-kritické u v hravosti uchvacující* Loutkář [online]. Vydáno [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/index.php?h&id=2012113>

⁴¹ Hráli: Lenka Macharáčková, Lenka Pavlíčková, Jana Zajacová, Veronika Macková j. h., Ivo Marták, Ondřej Beseda a Jiří Krupica.

Ve výtvarné koncepci v představení hrál hlavní roli prostor alternativní scény divadla loutek. Divadlo se v inscenaci snoubí s hrou s objekty a nadloutkami. Sofie ve hře otevřela balíček, ve kterém bylo ukryto minimalistické loutkové divadlo, jehož prostřednictvím docházelo k propojení světů, reálného s duchovním. Na scéně byl pokoj Sofie a spirituální svět formoval znaky divadelní (stínové divadlo) i filmové (projekce). Prostor byl rozčleněn do několika částí, dětský pokoj, kuchyň, nebo balkón, kde jejímu hysterickému záchvatu přihlíží Sigmund Freud, akademická půda. Tyto prostory byly minimalistické.⁴²

3.10. Představení pro děti, premiéry od roku 2013

Čtyřlístek zasahuje

Premiéra: 22. března 2013, režie a výprava: Marek Zákostelecký, divadelní adaptace Marek Zákostelecký, Jana Pithartová, hudba: Jan Moravec⁴³.

Fifinka, Bobík, Pind'a a Myšpulín, ze slavného dětského komiksu Ljuby Štíplové a Jaroslava Němečka Čtyřlístek jsou znovu velice populární, a to nejen v animovaném filmu.⁴⁴

Hlavní postavy jsou ztvárněny herci, jejichž kostýmy jsou inspirovány postavami z komixového ztvárnění. Loutky v této hře nejsou vůbec využity. Na pozadí je využit šifon, který je ze zadu nasvícen a plátno pro projekce např. noční oblohy, hvězd, měsíce a komety nebo v jiné scéně hory s hradem. Na scéně je využita kulisa automobilu, který se iluzivně pohybuje.

K Čtyřlístku má Marek Zákostelecký vřelý vztah. „*Vyrostl jsem na něm. Četli mi ho rodiče, dneska ho já čtu své dceři. Je to fenomén, ojedinělá komiksová stálice, také skvělá možnost divadla pro děti,*“ říká Zákostelecký.⁴⁵

Manželé Němečkovi se účastnili premiéry v DLO.

⁴² FANTOVÁ, Andrea *Divadlo společensko-kritické u v hravosti uchvacující* Loutkář [online]. Vydáno [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/index.php?h&id=2012113>

⁴³ Hrají: Lukáš Červenka, Ivo Marták, Eva Baláková, Richard Liberda, Jiří Krupica, Božena Homolková.

⁴⁴ Manželé Němečkovi se účastnili premiéry v DLO

⁴⁵ Česká televize *Čtyřlístek zasahuje v Divadle loutek Ostrava* česká televize.cz. [online]. Vydáno 19.3.2013 [cit. 19.5.2017]. <http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-ostrava/kultura/219517-ctyrlistek-zasahuje-v-divadle-loutek-ostrava/>

Zlatovláška

Premiéra: 20. září 2013, režie: Václav Klemens, scéna, kostýmy a loutky: Klára Fonová, hudba: Darek Král.⁴⁶

Klasická pohádka Zlatovláška je uváděna ve verších vynikajícího básníka Josefa Kainara, který text upravil právě pro loutkové divadlo. Iluzivno souvisí se změnou perspektivy, pro loutku jedné postavy je využito několik alternativ od miniaturní až po loutku nadlidskou. Obr je tak monumentální, že jej musí vést čtyři loutkoherci najednou. V závěru se jeho tělo efektně rozletí do všech stran. Vypravěčem je herec, který je natřen zlatou barvou jako antický bůh slunce. V některých scénách vede loutku, stařenku s košíkem. Jiné loutky jsou zároveň masky. Na scénu vstupují mravenci, kteří mají miniaturní loutky jako pohyblivé vynálezy, kola běžícího pásu, na němž jsou perly ztracené z princeznina náhrdelníku.

Tímto představením byl zahájen v neděli 22. září 2013 jubilejní, desátý ročník mezinárodního loutkářského festivalu Spectaculo Interesse, jehož se toho roku zúčastnily soubory a umělci ze 13 zemí tří kontinentů. Festival trval až do pátku 27. září 2013 a divákům představil přes třicet špičkových inscenací.⁴⁷

Královna Koloběžka První

Premiéra: 15. listopadu 2013, režie a dramaturgie: Václav Klemens, výprava: Jaroslav Milfajt, hudba: Tomáš Rossi.⁴⁸

Pohádka o moudrém králi a chytré, krásné Zdeničce na motivy pohádky Jana Wericha. Funkční, jednoduchou scénu vytvořil scénický výtvarník s velmi širokým záběrem, který je podepsán pod desítkami výprav, a to v divadlech loutkových i na velkých klasických scénách Jaroslav Milfajt. Ve formě dřevěných marionet a maňásků vytvořil také loutky.⁴⁹ Klemensovo zpracování Koloběžky nevybočuje

⁴⁶ Hrají: Eva Štěpandová, Jiří Krupica, Ondřej Beseda, Robin Ferro, Božena Homolková, Richard Liberda, Lenka Pavlíčková, Zdeněk Pavlíček

⁴⁷ JIROUŠEK, Martin *Příběh o Zlatovlásce ve verších Josefa Kainara nabízí věčný boj dobra a zla* Ostravan.cz [online]. Vydáno 9.11.2013 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/10719/pribeh-o-zlatovlasce-ve-versich-josefa-kajnara-nabizi-vecny-boj-dobra-a-zla/>

⁴⁸ Původně měla mít premiéru jiná pohádka z Fimfára, Až opadá listí z dubu. Po nečekaném úmrtí Petra Nosálka, byla nutná změna dramaturgie.

⁴⁹ Hrají: Lenka Macharáčková, Irena Křehlíková, Ivan Feller, Ivo Marták, Martin Legerski, Aleš Petrič a Martin Štěpanda.

ze známé Werichovy osnovy. Na scéně jsou dřevěné kulisy vytvářející věž, ve které se skrývá mlynářův mlýn, rybářův dům, hrad, podhradí, statkářovy příbytky a další místa.

Václav Klemens inscenoval pohádku především pomocí loutek a živí herci dokreslují atmosféru krásné, něžné pohádky a zpěvními party posouvají děj. Jaroslav Milfajt získal za tuto inscenaci na Festivalu divadel Moravy a Slezska 2016 Zvláštní cenu poroty za scénografii.⁵⁰

O Velikém, Maličkém a Sluníčku

Premiéra: 5. února 2014, inscenace: Petr Dvorský, Martin Legerski a Pavla Masaříková, překlad a hudba: Martin Legerski.

Pohádka o nerozlučných kamarádech s rozdílným úhlem pohledu o velikém, maličkém a Sluníčku, je určena pro děti se zrakovým postižením.

Představení je unikátní tím, že Veliký, Maličký i Sluníčko se dětským divákům osobně věnují. Představení je z tohoto důvodu určeno pro malé skupiny diváků. Představení je vhodné pro děti s částečným i úplným poškozením zraku. Proto jsou loutky výrazně barevné, a především mají výrazné rysy, na které si děti můžou sáhnout a nahmatat části obličeje. Divadlo se snaží na diváky působit všemi smysly, například když se loutka Velikého potřebuje přesunout do stínu, jedno dítě vytvoří smrček, jiné jedličku a další hříbky. Děti také ucítí, jak stříká voda. Ucítí vůni lesa nebo dortu.⁵¹

Šíleně smutná princezna

Premiéra 28. března 2014, divadelní adaptace a režie Lucie Málková, scéna, kostýmy a loutky Pavel Hubička, hudba: Jan Hammer ml., texty písní: Ivo Fischer, hudební aranžmá: Vlastimil Ondruška, choreografie: Jana Ryšlavá.

Původně filmová pohádka Šíleně smutná princezna byla natočena před 46 lety režisérem Bořivojem Zemanem a s hvězdným obsazením Václava Neckáře

⁵⁰ JIROUŠEK, Martin *Co je na světě nejsladší? Prozradí vám to Královna Koloběžka v Divadle Loutek* Ostravan.cz [online]. Vydáno 25.11.2013 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/11058/co-je-na-svete-nejsladsi-prozradi-vam-to-kralovna-kolobezka-v-divadle-loutek/>

⁵¹ HONUS, Aleš. *Loutkáři chystají pohádku pro slepé děti. je to krok do neznáma, říká herec Martin Legerski* Ostravan.cz [online] Vydáno 4.02.2014 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/13028/loutkari-chystaji-pohadku-pro-slepe-deti-je-to-krok-do-neznama-rika-herec-martin-legerski/>

a Heleny Vondráčkové i celé řady vynikajících českých herců a stále baví celé generace. DLO ji připravilo v loutkovém ztvárnění a živou hudbou.

Divadlo loutek využilo koncept slavné filmové verze. Výtvarníku Pavlu Hubičkovi se podařilo převést filmové venkovní prostředí na divadelní prkna a vytvořit působivou scénu pro vystoupení živých i dřevěných herců. Na scéně je v jedné části hry využita v pozadí kulisa v podobě filmového pásu, ve kterém jsou otvory, ze kterých vylézají herci. V jiné je na scéně vězení, které stráží naddimenzovaná klik. Vězení slouží jako štáb a později se promění v útočiště lásky. Kulisy jsou hravé, podporují divákovu fantazii a pro hlavní představitele představují ideální svět. Loutky jsou různě veliké, od metrových loutek s velikou hlavou např. princ a princezna, králové a dvořani. Miniaturní jsou zloději Iks a Ypsilon. Dění na jevišti bylo doprovázeno živou kapelou, v jejímž podání zaznějí všechny známé písničky – Zním jednu starou zahradu, Miluju a maluju, Kujme pikle a další. V průběhu přestavení se hudebníci střídají s herci.⁵²⁵³

Aika ze ztracené pohádky

Premiéra: 19. září 2014, naposledy uvedeno: 4. prosince 2016, režie: Martin Geišberg, scéna: Juraj Poliak, kostýmy a loutky: Elisabeth Wittgruber, hudba: Martin Geišberg, Tomáš Rossi, Edita Bandyová.

Hru napsal přímo pro ostravský soubor Martin Geišberg. Aika je loutka, která hledá svůj příběh. Malí diváci seděli uprostřed a kolem nich se odehrával nejen příběh s hudbou, tancem a téměř beze slov, ale také se na něm mohli podílet.

Vzájemná interakce mezi hercem a publikem se projevovala už ve foyer, kde se inscenace začala odehrávat. Inscenace vznikala na základě hereckých improvizací a etud na pojmenovaná témata a stejně tak se rodila i scénická hudba. Na scéně diváci seděli na kbelících, které byly rozmístěny uprostřed hracího prostoru. Prostor

⁵² JIROUŠEK, Martin *Šíleně smutná princezna v Divadle loutek Ostrava rozveselí celou rodinu* Ostravan.cz [online]. Vydáno 31.3.2014 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/13971/silene-smutna-princezna-v-divadle-loutek-rozveseli-celou-rodinu/>

⁵³ Princeznu s princem, krále Jindřicha a Dobromysla, koktajícího Kokošku z Kokořína nebo intrikány Ikse a Ypsilonu hrají v podání loutek, herců a hudebníků DLO Jany Zajacové, Lukáše Červenky, Ivana Felleru, Karla Růžičky, Vladimíry Krakovkové, Tomáše Rossiho, Richarda Liberdy, Jiřího Krupici, Ondřeje Besedy a Edity Bandyové.

byl z obou stran uzavřen skříněmi. Za publikem se pak nacházel další, tentokrát vyvýšený prostor s bednami. Obrazy se v rychlém sledu střídavě odehrávali na jednotlivých scénách. Pohádkovými postavami byly vyřezané loutky Sonáta Klíček pomalý a hladový Hamham rychlý Toto a tajemná Aika⁵⁴

Štědrý den malého Jakuba

Premiéra: 5. prosince 2014, dramtizace a režie: Václav Klemens, scéna a loutky: Michal Hejmovský, kostýmy: Eva Kotková, hudební nastudování a aranžmá: Vlastimil Ondruška.

Malé Vánoční povídky napsal Ludvík Aškenazy.

Příběh vypráví o malém Jakubovi, který si jde s tatínkem pro vánoční stromeček. Cestou se ovšem ztratí, a zatímco tatínek se vrátí domů a maminka má o něj takový strach, že vyhlásí pátrání, chodí si Jakub po Praze a zažívá takové dobrodružství, že ho ani nenapadne hledat cestu domů. Dětství plné klučích dobrodružství je ztvárněno loutkami, přítomnost Jakubových obyčejných starostí činohrou. V představení vystupuje šestice dospělých herců, kteří krom vodění loutek, obstarávají také hudební složku. V inscenaci jsou využity rozličné typy loutek například kapr-maňásek, chlapec-manekýn nebo letadlo-tyčová loutka. V představení nevystupují ženy, krom výstupu malé panenky nebo v hovorech v telefonu. Scéna i loutky jsou jednoduché a civilní, navrženy v duchu sedmdesátých let. V jedné části hry, Jakub otevře obálku, z té vystoupí pošťák, který je ztvárněn pomocí miniaturní stínohry.⁵⁵⁵⁶

⁵⁴ FANTOVÁ, Andrea *Když loutky ožívají Loutkář* [online]. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

⁵⁵ JIROUŠEK, Martin *Štědrý den malého Jakuba je pánská jízda s loutkami a písničkami* Ostravan.cz [online]. Vydáno 6.12.2014 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/17721/stedry-den-maleho-jakuba-je-panska-jizda-s-loutkami-a-pisnickami/>

⁵⁶ FANTOVÁ, Andrea *Vánoce v hávu tajemna a mystiky* Loutkář [online]. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

Hodina Komenského

Premiéra 10. dubna 2015, režie: Martin Tichý, dramaturgie: Jana Pithartová, kostýmy: Markéta Sládečková, scéna: Pavel Borák, hudba: Pavel Helebrand.⁵⁷

Inscenace o životě trochu jinak Jana Amose Komenského. Filozofa, myslitele a spisovatele a jednoho z nejslavnějších Čechů⁵⁸.

Představení v režii Martina Tichého, který spolupracuje s Vitem Peřinou pravidelně, na život Jana Amose Komenského nahlíží s úctou, ale i s nadhledem, nadsázkou a hravostí.

„Režisér Martin Tichý využívá možností, které jevištní prostor nabízí, a tak doslova kouzlí při proměnách atmosféry z rozverné do dojemné, z prozaické do poetické, přesně dávkuje proměny tempa i rytmu celého představení. Scény, jako například tanec včel, zobrazení morové epidemie pomocí tance kostlivce v žánru černého divadla, cesty J. A. Komenského po moři do Anglie či jeho příjezd ke švédskému královskému trůnu se za pomoci jednoduchých scénických prostředků a světelných proměn stávají nezapomenutelnými obrazy.“ Ladislav Vrchovský.⁵⁹

V hudebních, tanečních i činoherních scénách nechybí hercům plné nasazení, hravost i humor.⁶⁰

Vlku, dobrou chuť!

Premiéra: 12. června 2015, režie: Marián Pecko, překlad a dramaturgie: Jana Pithartová, výprava: Eva Farkašová-Zálešáková, hudba: Tomáš Rossi.⁶¹

Pohádka Marty Guśniowské o nenasytném vlkovi a naivním zajíčkovi, ze kterých se překvapivě stanou přátelé.

⁵⁷ Hrají: Eva Štěpandová, Vladimíra Krakovková, Lukáš Červenka, Martin Legerski, Richard Liberda, Tomáš Rossi a Karel Růžička

⁵⁸ Vít Peřina, autor hry, získal mnoho ocenění v České republice i v zahraničí. V současnosti pracuje jako dramaturg Národního divadla Liberec.

⁵⁹ VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Hodina Komenského v Divadle loutek: Učitel národů by s potěšením zatleskal* Ostravan.cz [online]. Vydáno 11.4.2015 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/21166/hodina-komenskeho-v-divadle-loutek-ucitel-narodu-by-s-potesenim-zatleskal/>

⁶⁰ FANTOVÁ, Andrea *Schola ludus Loutkář* [online]. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

⁶¹ Hrají: Irena Křehlíková, Lenka Sedláčková, Jana Zajacová, Ondřej Beseda a Ivo Marták.

Scéna je velice minimalistická. Absurdita se promítá do jednotlivých inscenačních složek, zejména do scénografie. Pavoučice s dlouhými pletacími jehlicemi stejně velká jako zajíc, díky nepatrné velikosti působí nesmírně křehce a bezbranně. Klíš'ata, prstové loutky, se podobají spíše ptákům než hmyzu. Černé, originálně řešené kostýmy loutkovodičů kontrastují s nápaditou scénou v přírodních barvách. Na scéně je pokoj s oprýskaným umývadlem, starým věšákem, pokoj s oválným stolem, který je zároveň hracím prostorem.⁶²

O blýskavém prasátku

Premiéra: 27. listopadu 2015, režie: Václav Klemens, dramaturgie a dramaturgie Jana Pithartová, scéna, kostýmy a loutky: Michal Hejnovský, hudba Vlastimil Ondruška.⁶³

Vypráví o Chrochtíkovi a Kvikalce, kteří byli šťastni a měli se rádi do doby, než se Kvikalka dozvěděla o blýskavém prasátku, které způsobuje radost. Jelikož Chrochtík udělá pro Kvikalku vše, jde s ní blýskavé prasátko hledat.

Na pódiu hlavní scény stojí členěná terasová pyramida. Klasické loutky vedené zespodu bydlí na různých podlažích. Loutky jsou vytvořeny z látky a dřeva. Barevný reflektor vytváří namodralý rybník a efekt diskotékové koule tisíce blýskavých „prasátek“. Pohádka Ester Staré a Martiny Matlovičové o blýskavém prasátku je oceněna Zlatou stuhou za literární i výtvarnou složku.⁶⁴

Malá Mína zmlsaná

Premiéra: 12. února 2016, režie: Janka Ryšánek Schmiedtová, hudba: Mario Buzzi, pohybová spolupráce: Eva Baláková.⁶⁵

Malá Mína je velice zmlsaná, nechce jíst žádné zdravé potraviny, odmítá čocku na kyselo, koprovou omáčku s vejíčkem i špenát. Místo toho by chtěla jíst nezdravý hamburger a hranolky. Rodiče se nazlobí a pošlou Mínu spát hladovou bez

⁶² FANTOVÁ, Andrea i *pohádky mohou být absurdní Loutkář* [online]. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

⁶³ Hrají: Eva Štěpandová, Lukáš Červenka, Božena Homolková, Robin Ferro, Aleš Petrič

⁶⁴ JIROUŠEK, Martin o *blýskavém prasátku s tradicí a v aktuálním stylu. Divadlo loutek dělá radost nejmenším dětem* Ostravan.cz [online]. Vydáno 28.11.2015 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/26457/o-blýskavem-prasatku-s-tradici-a-v-aktualnim-stylu-divadlo-loutek-dela-radost-nejmensim-detem/>

⁶⁵ Hrají: Jana Zajacová, Edita Bandyová, Irena Křehlíková, Jiří Krupica, Tomáš Rossi, Karel Růžička

večeře. Mína v noci otevře lednici. v lednici pořádá schůzi slečna Čočková, paní Koprová a René Špenát, pak se k nim přidá namyšlený Otto von Hamburger.

Katarína Kováčiková vytvořila velmi vydařené kostýmy. Základní kostýmy jsou civilní, mají jen pár symbolistických doplňků: otec má naddimenzovanou kravatu, matka zástěru. Malá Mína je oblečená do pyžamového overalu. Když se vydá tajně loupit do lednice, zjeví se jí oživlé nedojedené zbytky, koktajlí koprová omáčka, ustrašený párek a ráckující špenát od večeře. Jídlo, postavy jsou oblečeny do molitanových kostýmů připomínajících dané jídlo. Jediným scénografickým objektem na jevišti je naddimenzovaná lednice.⁶⁶

Dášeňka čili Život štěněte

Premiéra: 27. ledna 2017, režie, výprava, loutky i kostýmy: Marek Zákostelecký, dramaturgie: Daniela Jirmanová, Karel František Tománek, hudba: Matěj Kroupa.⁶⁷

Karel Čapek napsal, ilustroval ale i fotografiemi doprovodil knihu Dášeňka čili Život Štěněte v roce 1933. Tato loutková inscenace vznikla na základě těchto příběhů.

Divadelní adaptace vychází z atmosféry doby, zlatého věku pražského kabaretu, ve které Čapkova Dášeňka vznikla. Těžiště inscenace je v její hudební složce. Živý orchestr je oblečený v černobíle pruhovaných vestách. Jedinou loutkou v inscenaci je Dášeňka. Postava Karla má hlavní úkol v sólových partech písní, ale rovněž v rovině vypravěče.

„Živé reakce od nejmenších až po nejstarší diváky probouzejí okamžiky, ve kterých rukama tří přátel prochází maličká loutka právě narozeného štěněte, postupně rostoucí psí slečna uspokojující své potřeby, ale také již zmíněné parodie

⁶⁶ VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Malá Mína zmlsaná v Divadle loutek je vydařeným minimuzikálem pro děti i dospělé* Ostravan.cz [online]. Vydáno 19.2.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/29110/mala-mina-zmlsana-v-divadle-loutek-je-vydařenym-rockovym-minimuzikalem-pro-deti-i-dospelé/>

⁶⁷ Hrají: Lukáš Červenka, Aleš Petrič, Martin Legerski, Lenka Pokorná Macharáčková, Eva Štěpandová, Vladimíra Krakovková, Ondřej Beseda

na figurku kresleného Večerníčka, které si v pohybu s papírovou čepicí na hlavě doslova užívají Aleš Petrič a Martin Legerski“. Ladislav Vrchovský.⁶⁸

Středa nám chutná

Premiéra: 7. března 2017, režie: Martin Tichý, Dramatizace: Vít Peřina, Dramaturgie: Daniela Jirmanová, scéna: Jan Brejcha, kostýmy: Markéta Sládečková, hudba: Pavel Helebrand.⁶⁹

Hra Iva Procházkové vypráví o holčičce Cilce z dětského domova Slunečnice. Domov řídí paní ředitelka Pralinka a děti se v něm cítí šťastné i přes mírný zmatek, který v domově vládne. Cilka je zvláštní holčička, roste ji totiž na hlavě jablůňka. Když je Cilka šťastná, jablůňka plodí sladká jablka.

Kostýmy dělala absolventka scénografie na JAMU pod vedením Jána Zavarského, Markéta Sládečková. V inscenaci pracuje s hravou poetikou a iluzivností. Ředitelka Pralinka je oblečená výstředně, velice barevně. Dvě dřevěné loutky vedou dohromady čtyři loutkoherci, poutavé nasvícení dělá z neživých postaviček hrdiny. Ve hře je zastoupena klasická pohádka o Sněhurce a sedmi trpaslících, Macechu a Sněhurku představují plastové panenky, trpaslíci pochodují jako „kapesníci“, myslivcův pes čůrá až do čtvrté řady a nechybí ani oživlé zrcadlo. Na jevišti je také robot v nadlidské velikosti. Loutky ztvárňují všechny dětské postavy, pouze dospěláky hrají živí herci. Scéna znázorňuje dětský domov, jeho zahradu se všemožnými atrakcemi, kancelář ředitelky Pralinky nebo kuchyň, která se umí proměnit ve vláček. Ve hře je využito stínové divadlo⁷⁰.

Jak šlo vejce na vandr

Premiéra: 9. června 2017, režie: Václav Klemens, výprava: Michal Hejmovský, hudba: Tomáš Rossi.

⁶⁸ VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Psí slečna Dášenska v Divadle loutek baví, těší i vychovává diváky všeho věku* Ostravan.cz [online]. Vydáno 29.1.2017 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/37995/psi-slecna-dasenska-v-divadle-loutek-bavi-tes-i-vychovava-divaky-vseho-veku/>

⁶⁹ Hrají: Lenka Sedláčková, Božena Homolková, Ivan Feller, Aneta Červená, Lenka Pokorná Macharáčková, Lukáš Červenka, Karel Růžička, Martin Legerski, Richard Liberda

⁷⁰ JIROUŠEK, Martin *Středa nám chutná je představení o tom, že odlišnost může být stmelujícím prvkem* Ostravan.cz [online]. Vydáno 8.4.2017 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/39470/streda-nam-chutna-je-predstaveni-o-tom-ze-odlisnost-muze-byt-stmelujicim-prvkem/>

Na konec sezóny 2016/2017 chystá umělecký šéf DLO Václav Klemens pohádku pro děti od tří let Jak šlo vejce na vandr.

3.11. Představení pro mládež a dospělé, premiéry od roku 2013

Půldruhé hodiny zpoždění

Premiéra: 8. března 2013, režie: Janusz Klimsza.

Půldruhé hodiny zpoždění, současná konverzační komedie je o manželech, kteří se chystají na společenský významnou večeři. A v odchodu je zdrží nutkání, rekapitulovat třicet let společného života patří k největším úspěchům známé francouzské autorské dvojice komediografů a scénáristů Jeana Della a Géralda Sibleyrase. Kostýmy jsou současné, ale i scéna je moderní. Loutky nejsou v představení využity vůbec. Inscenace je určena pro večerní publikum.⁷¹

Šaryk vzpomíná

Premiéra: 24. května 2013, režie: Radovan Lipus, dramaturgie: Antonín Dvořák a Jana Pithartová, scénografie: Marek Pražák, kostýmy: Eva Kotková, hudba: Tomáš Rossi.⁷²

Válečný příběh byl v 60. letech zfilmován dle knihy Janusze Przymanowského a stal se velice populární. Jde o příběh posádky tanku 102 a jejich věrného psa.

Herci mají dobové kostýmy, uniformy německých, ruských či polských vojáků. Ve hře se objevily prvky bizarní romantiky, tank sloužil jako prostor pro milostné hrátky. Hra byla také překvapivě groteskní, fronta byla místem pro bujaré večírky. Civilisti a vojáčky jsou loutkami v rukách diktátorů. Hitlera a Stalina v Lipusově režii ztvárňují ženy. Házejí po sobě drobnými figurkami vojáků. V kompozici scénického prostoru se projevila strohost a stylizace. Prostor je otevřený a zaplňují ho rekvizity tank, pracovní stůl, na nějž je umístěno vědro, z něhož vyčnívá trubka a televizní obrazovka vyřezaná z lepenky.⁷³

⁷¹ Hrají: Lenka Sedláčková a Ivan Feller

⁷² Hrají: Ivan Feller, Nikolas Engonidis, Lukáš Červenka, Marusju-Ogoňok Jana Zajícová, Karel Růžička, Antonín Šimela. Irenu Křehlíková, Ivo Marták, Martin Legerský, Tomáš Rossi: autor scénické hudby

⁷³ FANTOVÁ, Andrea *Evropa dvacátého století s hořkou pachutí absurdity* Loutkář [online]. Vydáno 25.10.2013 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.rozrazilonline.cz/clanky/1124-Evropa-dvacateho-stoleti-s-horkou-pachuti-absurdity>

Marvin

Premiéra: 30. května 2014, režie, choreografie a výprava: Duda Paiva a Mischa van Dullemen, dramaturgická spolupráce: Matěj Samec, hudba: Michal Sedláček.⁷⁴

Marvin je obyčejný kluk, který žije na internátu, musí se učit francouzsky a trápí ho zlomyslné vychovatelky. Ostravský Marvin má navíc věrné přátele, svou krásnou milou a hlavně obrovský převlek Mickey mouse. Hra získala v roce 2014 cenu dětské poroty na mezinárodním festivalu Babkárská Bystrica. Díky finančnímu příspěvku Ministerstva kultury České republiky se inscenace zúčastnila festivalu Mondial des Theatres de Marionnettes v Charleville-mezières ve Francii.

Režisér Duda Paiva v inscenaci kombinuje prvky klasické loutkářské práce, výrazového tance, i artistická čísla, a to vše za zvuku francouzských šansonů. Loutkám ze zad lezou lidské končetiny, z břicha se dere ruka a ústa loutky požírají lidské prsty, což působí hororově. Marvin sedí za naddimenzovaným stolem s židlí. Vychovatelky jsou oblečeny do nadrozměrných archaických kostýmů starodávných holandských guvernantek v internátu a na hlavách mají klobouky jako homole. Na scéně je loutka Mickey Mouse v nadlidské velikosti, ze kterého místo krve stříkají z hrudi chuchvalce rudého latexu. Loutky, které se dají velmi rozmanitě ovládat, dělit, půlit nebo čtvrtit jsou rovněž z pěnového latexu.⁷⁵

Oskar a růžová paní

Premiéra: 30. září 2014, režie: Václav Klemens.⁷⁶

Láskyplná hra na motivy novely Erica-Emmanuela Schmitta uváděna na alternativní scéně divadla o smrti, naději a smyslu života. Premiéru měla na festivalu Divadlo bez bariér 2014.

Desetiletý smrtelně nemocný Oskar se zlobí na rodiče, kteří se k němu chovají jinak, jako kdyby nežil, ale on ještě žije a má spousty nezodpovězených

⁷⁴ Hrají: Filip Staněk j. h. nebo Robin Ferro, Eva Štěpandová, Lenka Pavlíčková, Ondřej Beseda, Ivo Marták, Jiří Krupica

⁷⁵ JIROUŠEK, Martin *Hororová groteska Marvin v Divadle loutek nabízí fascinující spojení loutky s lidským tělem* Ostravan.cz [online]. Vydáno 31.5.2014 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/14930/hororova-groteska-marvin-v-divadle-loutek-nabizi-fascinujici-spojeni-loutky-s-lidskym-telem/>

⁷⁶ Hrají: Robin Ferro, Zdena Przebindová

otázek. Ošetřovatelka „Růžová paní“ mu poradí, ať své otázky pokládá Bohu ve formě dopisů. Vědomí blízkého konce dává Oskarovu příběhu ojedinělou sílu, svobodu, nezávislost a originální humor.

Na scéně je pouze nemocniční postel, stůl, dveře a několik židlí. Oskar má v posteli velkého plyšového medvěda, pod postelí bačkory a hračku v podobě automobilu a je oblečen v nemocničním pyžamu⁷⁷⁷⁸.

SaBOTÁŽ

Premiéra: 27. února 2015, koncept: Eva Štěpandová, choreografie: Jana Ryšlavá a Eva Baláková, scéna: Eva Štěpandová, režijní spolupráce: Tomáš Sukup, Ondřej Beseda, hudba: Tomáš Rossi.⁷⁹

Tato pantomimická klauniáda je autorským představením Evy Balákové. Téma autorky napadlo, když jela vlakem z Brna do Ostravy a cestování dopravními prostředky se objevilo i ve hře. Nejen scénu, ale i koncept vytvořila Eva Štěpandová. Na scéně jsou hromady bot, papučí, balerínek a střevíčků, které nejsou jen módním doplňkem, ale spoluvytváří svět, do kterého se dívky noří. Boty mají i symbolický význam, boty jsou telefon, číše na víno, mušle (poslouchání šplouchání moře), šejkr nebo půda. Velkou úlohu hrají rovněž při temporytmu inscenace. Dívky se ocitají na peróně, ve vlakovém kupé, cestují sajdkárou nebo kamiónem. Navštíví chrám, který je vytvořen pomocí prvků stínového divadla. Sabotáž evokuje zlatou éru grotesky.⁸⁰⁸¹

Tato inscenace vznikla v rámci cyklu „Přesčas“. Který umožňuje hercům a tvůrcům DLO tvořit i vlastní menší projekty mimo hlavní dramaturgický plán.

⁷⁷ FANTOVÁ, Dívej se na svět tak, jako bys jej viděl poprvé Loutkař [online]. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

⁷⁸ VRCHOVSKÝ, Ladislav, Oskar a růžová paní v Divadle loutek přinesli do tváří diváků úsměvy i slzy Ostravan.cz [online]. Vydáno 1.10.2014 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/16771/oskar-a-ruzova-pani-v-divadle-loutek-prinesli-do-tvari-divaku-usmevy-i-slzy/>

⁷⁹ Obsazení: Eva Štěpandová, Jana Ryšlavá, Tomáš Rossi, Ondřej Beseda, Josef Doležal

⁸⁰ Režijní spolupráce: Tomáš Sukup a Ondřej Beseda, Hudba: Tomáš Rossi

⁸¹ FANTOVÁ, Andrea *Boty tvořící lidský svět? Proč ne!* Loutkař [online]. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

Bouře

Premiéra: 29. dubna 2016, režie: Václav Klemens, překlad: Jiří Nosek, dramaturgie: Jana Pithartová, výprava: Marta Roszkopfová, hudba: Tomáš Rossi.⁸²

Poslední velkou hrou Williama Shakespeara se divadlo připojilo k ostravské sérii shakespeareovských premiér, uvedených k uctění čtyřsetletého výročí autora úmrtí.

Tato hra je náročná na výrobu a na technologické provedení. Poprvé se například objeví na jevišti DLO hlavové loutky nadlidské velikosti. Kostýmy odpovídají době, ve které se hra odehrává. Není zde snaha o nějaké originální pojetí, co se loutek týká, ale ani v celkovém pojetí. Hrací prostor je obklopenou trojstrannou dřevěnou konstrukcí v barvách materiálu. Na konstrukci je několik průřezů a okna, ve kterých se zpočátku představují aktéři hry v podobě malých loutek a následně odehrají v lidské podobě celé představení. Obraz bouře na moři je zobrazen jako stínohra běsnění živlů, řízené hlavní postavou.

Nastupovat! Děják z rychlíku

Premiéra: 25. listopadu 2016, režie: Radovan Lipus, dramaturgie: Jana Pithartová a Antonín Dvořák, scéna: Marek Pražák, kostýmy: Eva Kotková, hudba: Tomáš Rossi, pohybová spolupráce: Eva Štěpandová, odborná konzultace údajů z oblasti železniční dopravy: Antonín Dvořák.⁸³

Příběh na námět Karla Růžičky napsal Marek Pivovar a Radovan Lipus.

Na prázdné jeviště, nastupují herci jako velké číslice, které mají nohy a zpívající hlavy. Číslice se pak postupně řadí do letopočtů a let, které znázorňují klíčové okamžiky dějin odehrávající se v historii Československa.

Inscenace obsahuje silnou intelektuální rovinu, spojenou s hravostí. Všemi inscenacemi prochází hlavní Lipusova životní témata, architektura, literatura, divadlo

⁸² Hrají: Richard Liberda, Karel Růžička, Ivan Feller, Aleš Petrič, Robin Ferro nebo Jiří Krupica, Martin Legerski, Ondřej Beseda, Lukáš Červenka, Ivo Marták, Eva Štěpandová, Lenka Sedláčková, Lenka Pavlíčková a Lenka Pokorná Macharáčková

⁸³ Hrají: Karel Růžička, Ivan Feller, Jiří Krupica, Aneta Červená, Irena Křehlíková, Jana Zajacová, Ivo Marták, Tomáš Rossi, Antonín Šimela a další

a historie. Ale i téma vlaků a železnic. Je to inscenace, která proměňuje dějepis na dobrodružnou výpravu do dějinných událostí⁸⁴.

⁸⁴VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Naučná hra Nastupovat! Děják z rychlíku je další třpytnou perličkou v repertoáru divadla loutek (recenze)* [online]. Vydáno 26.11.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/36663/naucna-hra-nastupovat-dejak-z-rychliku-je-dalsi-trpytnou-perlickou-v-repertoaru-divadla-loutek/>

Závěr

České loutkové divadlo je celosvětově uznávaný fenomén, který byl v loňském roce zapsán do UNESCO. V knihách jsem našla dostatek informací především o východočeských loutkových divadlech, ale o loutkových divadlech na severní Moravě velice málo. Proto jsem se rozhodla vyzdvihnout loutkářství právě v Ostravě.

Cílem bakalářské práce bylo zachytit vývoj Divadla loutek v letech 2013 až po současnost, zdokumentovat představení hraná v tomto období a ostatní činnosti divadla. V první kapitole jsem nastínila historii loutkového divadla v Čechách. V druhé kapitole jsem se zkráceně věnovala historii Divadla loutek v Ostravě. Ve třetí části dokumentaci představení uváděných od roku 2013 a podrobněji jsem se věnovala práci Tomáše Volkmera. Nejdřív jsem zmapovala hry, na kterých se jako scénograf podílel. Volkmera jsem si vybrala, protože je výtvarník a scénograf. Díky němu znám také zákulisí divadla. V případě jeho inscenací jsem čerpala z materiálů poskytnutých Volkmerem a především z rozhovoru s ním. V příloze také přikládám životopisy osobností, které jsou pro DLO důležité. Jsou jimi například Petr Nosálek nebo Václav Klemens.

V práci jsem popsala nejen hry, které jsou v současnosti uváděné, ale i hry vyřazené z repertoáru. Informace k těmto hrám jsem čerpala z letáků, fotek, záznamů, a hlavně z recenzí. Inscenace jsou velice různorodé a každá je něčím specifická. Např. hra o Velikém, Malinkém a Sluníčku je určena pro slepé děti, což je velmi záslužný čin a oslovuje mě i proto, že jsem hrozbu ztráty zraku zažívala několik let. Některé inscenace se hrály krátce, i když byly dobře zpracovány, ale u diváků nenašly odezvu, například hra Vrať nám, ptáku, Hastrmana. Některé se naopak hrají léta, například inscenace Půjdem spolu do Betléma, která se dočkala více než 700 premiér. DLO se účastní festivalů i v jiných zemích, kde představení získala mnoho ocenění. Například Dívka s pomeranči získala cenu odborné poroty za scénografii na XVII. Mezinárodním festivalu loutkových divadel Spotkania 2010 v Polsku. Divadlo zároveň festivaly pořádá, např. mezinárodní loutkářský festival Spectaculo Interesse, což je soutěžní přehlídka nejvýraznějších loutkových inscenací z celého světa nebo festival Divadlo bez bariér, který bourá bariéry mezi postiženými lidmi a zbytkem populace. Divadlo rovněž pořádá tvořivé a terapeutické výtvarné

dílny pro veřejnost, určené především pro děti a mládež. DLO je také unikátní tým, že má orloj, který je aktraktivní pro turisty nebo vyřezanými loutkami, které obklopují divadlo.

Loutkové divadlo i v dnešní době neztratilo nic ze své důležitosti. Kdysi spojovalo komunitu vesnice, dnes spojuje děti i rodiny přes společný zážitek. Je důležité pro komunikaci obzvlášť v dnešní době, jelikož mnoho dnešních dětí tráví hodně času na mobilních telefonech nebo počítačích a ztrácí schopnost žít v kolektivu a komunikovat. Pro děti má estetickou a výchovnou funkci a je to pro ně první zážitek s divadlem a výtvarným uměním jako takovým. Loutkové divadlo Ostrava mě ovlivnilo do dalšího profesního života, protože bych chtěla směřovat v podobném duchu. Chtěla bych pracovat s postiženými dětmi, to je mým snem už od střední školy. Také bych se ráda věnovala práci s duševně nemocnými lidmi a mám v plánu obnovit festival za dveřmi v Brně, který se konal v Brně a Praze, kdežto dnes už jen v Praze.

Použité informační zdroje

Jaroslav Blecha, *Problematika teorie a estetiky loutkového divadla*, Akademické nakladatelství s.r.o., ISBN: 80-7204-094-4

Alice Dubská, *Dvě století českého loutkářství, Vývojové proměny českého loutkového divadla od poloviny 18. století do roku 1945*, Akademie múzických umění v Praze, Divadelní fakulta, katedra alternativního a loutkového divadla, ISBN 80-7331-008-2

Marie Jirásková, Jirásek Pavel, *Loutka a moderna*, Arbor Vitae 2011, ISBN:978-80164-85-3

Miloslav Klíma, *Živé dědictví loutkářství*, Akademie muzických umění v Praze 2013, ISBN: 978-80-7331-279-4

Hermína Motýlová, *Divadlo loutek Ostrava*, vyd. Divadlo loutek Ostrava 2013, ISBN: 978-80-260-3272-4

Internetové zdroje

FANTOVÁ, Andrea *Divadlo společensko-kritické i v hravosti uchvacující* Loutkář 5/2012[online]. Vydáno: květen 2012[cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/index.php?h&id=2012113>

FANTOVÁ, Andrea *Evropa dvacátého století s hořkou pachutí absurdity* Loutkář [online]. Vydáno 25.10.2013 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.rozrazilonline.cz/clanky/1124-Evropa-dvacateho-stoleti-s-horkou-pachuti-absurdity>

FANTOVÁ, Andrea *Když loutky ožívají* Loutkář [online]. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

FANTOVÁ, Andrea *Pestrobarevný pokojíček klíčem k lidské duši* Loutkář [online]. Praha: Loutkař. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

FANTOVÁ, Andrea *Schola ludus* Loutkář [online]. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

FANTOVÁ, Andrea *i pohádky mohou být absurdní* Loutkář [online]. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

FANTOVÁ, *Dívej se na svět tak, jako bys jej viděl poprvé* Loutkář [online]. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

FANTOVÁ, Andrea *Vánoce v hávu tajemna a mystiky* Loutkář [online]. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

FANTOVÁ, Andrea *Boty tvořící lidský svět? Proč ne!* Loutkář [online]. Vydáno 8.01.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/?id=1325>

HONUS, Aleš. *Loutkáři chystají pohádku pro slepé děti. je to krok do neznáma, říká herec Martin Legerski* Ostravan.cz [online] Vydáno 4.02.2014 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/13028/loutkari-chystaji-pohadku-pro-slepe-deti-je-to-krok-do-neznama-rika-herec-martin-legerski>

JIROUŠEK, Martin *Příběh o Zlatovlásce ve verších Josefa Kainara nabízí věčný boj dobra a zla* Ostravan.cz [online]. Vydáno 9.11.2013 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/10719/pribeh-o-zlatovlasce-ve-versich-josefa-kajnara-nabizi-vecny-boj-dobra-a-zla/>

JIROUŠEK, Martin *Co je na světě nejsladší? Prozradí vám to Královna Koloběžka v Divadle Loutek* Ostravan.cz [online]. Vydáno 25.11.2013 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/11058/co-je-na-svete-nejsladi-prozradi-vam-to-kralovna-kolobezka-v-divadle-loutek/>

JIROUŠEK, Martin *Šíleně smutná princezna v Divadle loutek Ostrava rozveselí celou rodinu* Ostravan.cz [online]. Vydáno 31.3.2014 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/13971/silene-smutna-princezna-v-divadle-loutek-rozveseli-celou-rodinu/>

JIROUŠEK, Martin *Hororová groteska Marvin v Divadle loutek nabízí fascinující spojení loutky s lidským tělem* Ostravan.cz [online]. Vydáno 31.5.2014 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/14930/hororova-groteska-marvin-v-divadle-loutek-nabizi-fascinujici-spojzeni-loutky-s-lidskym-telem/>

JIROUŠEK, Martin *Štědrý den malého Jakuba je pánská jízda s loutkami a písničkami* Ostravan.cz [online]. Vydáno 6.12.2014 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/17721/stedry-den-maleho-jakuba-je-panska-jizda-s-loutkami-a-pisnickami/>

JIROUŠEK, Martin *o blýskavém prasátku s tradicí a v aktuálním stylu. Divadlo loutek dělá radost nejmenším dětem* Ostravan.cz [online]. Vydáno 28.11.2015 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na <http://www.ostravan.cz/26457/o-blýskavem-prasatku-s-tradici-a-v-aktualnim-stylu-divadlo-loutek-dela-radost-nejmensim-detem/>

JIROUŠEK, Martin *Středa nám chutná je představení o tom, že odlišnost může být stmelujícím prvkem* Ostravan.cz [online]. Vydáno 8.4.2017 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/39470/streda-nam-chutna-je-predstaveni-o-tom-ze-odlisnost-muze-byt-stmelujicim-prvkem/>

VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Divadlo loutek umí aneb Malované na skle je pěkné* Moravskoslezský deník [online]. Vydáno 15.4.2008 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: http://moravskoslezsky.denik.cz/kultura_region/20080415_divadlo_malovanenaskle_loutek_ostrava.html

VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Lebenstraum v DLO – syntéza jevištních prostředků* Vltava.rozhlas.cz [online]. Vydáno 10.10.2011 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <https://vltava.rozhlas.cz/lebensraum-v-dlo-synteza-jevistnich-prostredku-5122878>

VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Oskar a růžová paní v Divadle loutke přinesli do tváří diváků úsměvy i slzy* Ostravan.cz [online]. Vydáno 1.10.2014 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/16771/oskar-a-ruzova-pani-v-divadle-loutek-prinesli-do-tvari-divaku-usmevy-i-slzy/>.

VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Hodina Komenského v Divadle loutek: Učitel národů by s potěšením zatleskal* Ostravan.cz [online]. Vydáno 11.4.2015 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/21166/hodina-komenskeho-v-divadle-loutek-ucitel-narodu-by-s-potesenim-zatleskal/>

VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Malá Mina zmlsaná v Divadle loutek je vydařeným minimuzikálem pro děti i dospělé* Ostravan.cz [online]. Vydáno 19.2.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/29110/mala-mina-zmlsana-v-divadle-loutek-je-vydarenym-rockovym-minimuzikalem-pro-deti-i-dospele/>

VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Naučná hra Nastupovat! Děják z rychlíku je další trpytnou perličkou v repertoáru divadla loutek* Ostravan.cz [online]. Vydáno 26.11.2016 [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/36663/naucna-hra-nastupovat-dejak-z-rychliku-je-dalsi-trpytnou-perlickou-v-repertoaru-divadla-loutek/>

VRCHOVSKÝ, Ladislav, *Psí slečna Dášenska v Divadle loutek baví, těší i vychovává diváky všeho věku* Ostravan.cz [online]. Vydáno 29.1.2017 [cit. 19.5.2017].

Dostupné na: <http://www.ostravan.cz/37995/psi-slecna-dasenka-v-divadle-loutek-bavi-tesi-i-vychovava-divaky-vseho-veku/>

SEDLÁČKOVÁ, Andrea *Jak odlišné jsou cesty k dětskému diváku* Loutkář [online]. [cit. 19.5.2017]. Dostupné na: <http://www.loutkar.eu/index.php?h&id=2011135>

Česká televize *Čtyřlístek zasahuje v Divadle loutek Ostrava* česká televize.cz. [online]. Vydáno 19.3.2013 [cit. 19.5.2017].

<http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-ostrava/kultura/219517-ctyrlistik-zasahuje-v-divadle-loutek-ostrava/>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Životopisy

Příloha č. 2: Současná loutková divadla v České republice

Příloha č. 3: Fotografie z archívu DLO poskytnuté Tomášem Volkmerem

Příloha č. 4: Seznam představení dle sezon DLO

Příloha č. 1: Životopisy

Václav Klemens

Narodil se 23. května 1964 v Opavě. Po maturitě na gymnáziu pracoval v Ostravě jako hasič. Původně vystudoval učitelství matematiky v kombinaci se základy techniky na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. A k tomu se věnoval amatérskému divadlu. Až poté v roce 1987 byl přijat na DAMU (Divadelní akademie múzických umění), obor činoherní režie. Po skončení studií nastoupil do olomouckého divadla. V roce 1994 po dvouletém angažmá nastupuje do Divadla Petra Bezruče v Ostravě. V roce 2000 nastupuje jako umělecký šéf činohry do opavského divadla a o čtyři roky později odchází na stejný post do olomouckého divadla, ale trvale bydlí stále v Ostravě. V roce 2007 se stal režisérem a uměleckým šéfem v Divadle loutek v Ostravě. Kromě toho od roku 1995 s jednou delší přestávkou vyučuje na Janáčkově konzervatoři herectví (mezi jeho žáky patří např. Michal Čapka, Lucie Žáčková, Ivana Uhlířová, Tereza Cisovská, Pavla Gajdošíková, Michal Sedláček).

Režie aktuálně uváděných inscenací v DLO: Bouře, O blýskavém prasátku, O hubaté Doře, Štědrý den malého Jakuba, Oskar a růžová paní, Královna Koloběžka První, Zlatovláska, Láska s červeným nosem, Kocourek Modroočko, Perníková chaloupka

Petr Nosálek

Petr Nosálek se narodil v roce 1947. V roce 1969 nastoupil poprvé do hereckého angažmá. Režii se věnoval nejprve jen amatérsky v loutkovém divadle v domě kultury Revolučního odborového hnutí Vítkovických železáren. První režii na profesionální scéně byla inscenace Budulínka (1983), a inscenace Kuba a Kuba Kubíkula (1986). Následovala řada úspěchů, které o dva roky později vrcholily slavnou Kyticí. V roce 1994 odešel Petr Nosálek na volnou nohu. Stal se úspěšným a vyhledávaným režisérem mnoha polských divadel. V letech 1999-2002 působil jako umělecký šéf DLO. V tomto období nejvíce zazářila jeho inscenace Trumf. Hra Tučníci na Arše, která měla premiéru 25. března 2011, byla jeho úspěšným návratem do Divadla loutek Ostrava.

Inscenace Půjdem spolu do Betléma, měla premiéru 30. listopadu 1990 a dočkala se více než 700. repríz. K režii Werichovy pohádky Až opadá listí z dubu, již bohužel z důvodu úmrtí Petra Nosálka 16. června 2013 nedošlo.

Příloha č. 2: Současná loutková divadla v České republice

Divadlo Alfa, Rokycanská 7, 312 01 Plzeň www.divadloalfa.cz

Od: 1966

Divadlo Lampion, Náměstí starosty Pavla 4, 272 51 Kladno
www.divadlolampion.cz

Od: 1950

Loutkové divadlo Radost, Cejl 29, 602 00 Brno, www.divadlo-radost.cz

od: 1947

Divadlo Drak, *Institut figurálního divadla*, Hradební 632, 500 02 Hradec Králové
www.draktheatre.cz/

Od: 1958

Naivní divadlo Liberec, Moskevská 18/32, 460 31 Liberec www.naivnidivadlo.cz

Od: 1949

Divadlo Minor, Senovážné nám. 28, 110 00 Praha 1 www.minor.cz

Od: 1950

Divadlo Spejbla a Hurvínka, Dejvická 38, 160 00 Praha 6

<http://www.spejbl-hurvinek.cz/>

Od: 1930 Plzeň, 1945 Praha

Malé divadlo, Hradební 18, 370 01 České Budějovice
<https://www.jihoceskedivadlo.cz/>

Od: 1949

Městské divadlo Divadlo Rozmanitostí, Topolová 1278, 434 01 Most
<http://www.divadlo-rozmanitosti.cz/>

Od: 1988

Příloha č. 3: Fotografie z archívu DLO poskytnuté Tomášem Volkmerem

Obr. 1 Dívka s pomeranči

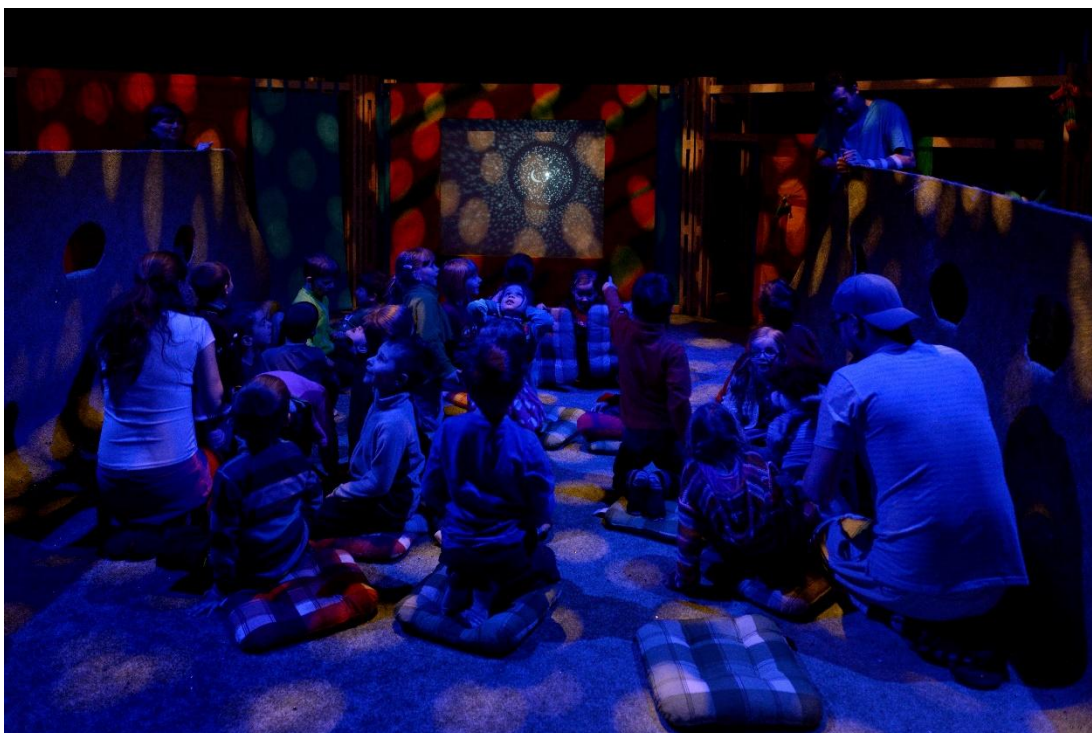
Obr. 2 Jak Hubatá Dora málem k čertu přišla

Obr. 3 o Hubaté Doře

Obr. 4 Liška Bystrouška

Obr. 5 Mráček a Mračoň

Obr. 6 Staré pověsti české

Obr. 7 Stepující stonožka aneb V+W+J

Obr. 8 Stepující stonožka aneb V+W+J

Obr. 9 Stepující stonožka aneb V+W+J

Obr. 10 Vrat' nám, ptáku, Hastrmana

Příloha č. 4: Seznam představení dle sezon DLO

Sezóna 2012/2013

Představení pro děti

Josef Kolář - Kocourek Modroočko

Premiéra: 2. listopadu 2012

Režie: Václav Klemens, scénografie a loutky: Jaroslav Milfajt, kostýmy: Tomáš Krypta, hudba: Marek Eben, hudební nastudování: Vlastimil Ondruška, choreografie: Vlastimil Červ

Václav Renč - Perníková chaloupka

Premiéra: 12. prosince 2012

Režie, inscenační úprava a texty písní: Václav Klemens, předloha: bratři Grimmové, scéna, kostýmy a loutky: Michal Hejmovský, hudba: Vlastimil Ondruška

Jaroslav Němeček, Ljuba Štíplová - Čtyřlístek zasahuje

Premiéra: 22. března 2013

Režie a výprava: Marek Zákostelecký, divadelní adaptace Marek Zákostelecký, Jana Pithartová, hudba: Jan Moravec

Představení pro mládež a dospělé

Jean Dell, Gérard, Sibleyras - Půldruhé hodiny zpoždění

Premiéra: 8. března 2013

Režie: Janusz Klimsza.

Marek Pivovar - Šaryk vzpomíná

Premiéra: 24. května 2013

Režie: Radovan Lipus, dramaturgie: Antonín Dvořák, Jana Pithartová, scénografie: Marek Pražák, kostýmy: Eva Kotková, hudba: Tomáš Rossi

Sezóna 2013/2014

Představení pro děti

Josef Kainar - Zlatovláska

Premiéra: 20. září 2013

Režie: Václav Klemens, předloha: Karel Jaromír Erben, scéna, kostýmy a loutky: Klára Fonová, hudba: Darek Král

Jan Werich - Královna Koloběžka První

Premiéra: 15. listopadu 2013

Režie a dramaturgie: Václav Klemens, výprava: Jaroslav Milfajt, hudba: Tomáš Rossi

Anna Onichomowska - O Velikém, Maličkém a Sluníčku

Premiéra: 5. února 2014,

Inscenace: Petr Dvorský, Martin Legerski a Pavla Masaříková, překlad a hudba: Martin Legerski.

František Vlček, Bořivoj Zeman - Šíleně smutná princezna

Premiéra 28. března 2014,

Divadelní adaptace a režie Lucie Málková, scéna, kostýmy a loutky: Pavel Hubička, hudba: Jan Hammer ml., texty písní: Ivo Fischer, hudební aranžmá: Vlastimil Ondruška, choreografie: Jana Ryšlavá.

Představení pro mládež a dospělé

Duda Paiva, Mischa van Dullemen - Marvin

Premiéra: 30. května 2014

Režie, choreografie a výprava Duda Paiva a Mischa van Dullemen, dramaturgická spolupráce: Matěj Samec, Hudba: Michal Sedláček.

Sezóna 2014/2015

Představení pro děti

Martin Geišberg - Aika ze ztracené pohádky

Premiéra: 19. září 2014, naposledy uvedeno: 4. prosince 2016,

Režie: Martin Geišberg, scéna: Juraj Poliak, kostýmy a loutky: Elisabeth Wittgruber, hudba: Martin Geišberg, Tomáš Rossi, Edita Bandyová

Ludvík Aškenazy - Štědrý den malého Jakuba

Premiéra: 5. prosince 2014

Dramatizace a režie: Václav Klemens. scéna a loutky: Michal Hejmovský, kostýmy: Eva Kotková, hudební nastudování a aranžmá: Vlastimil Ondruška

Václav Klemens - O hubaté Doře

Premiéra 6. února 2015

Režie: Václav Klemens, předloha: František Horečka, scéna, kostýmy, loutky: Tomáš Volkmer

Petr Dvorský - Mráček a Mračň

Premiéra: 20. března 2015

Scénář a režie: Lenka Sedláčková, scéna: Tomáš Volmer, loutky a kostýmy: Gabriela Bernadová, loutkářská spolupráce: Božena Homolková, hudba: Michal Sedláček, dramaturgie: Jana Pithartová

Vít Peřina, Martin Tichý - Hodina Komenského

Premiéra 10. dubna 2015

Režie: Martin Tichý, dramaturgie: Jana Pithartová, kostýmy: Markéta Sládečková, scéna: Pavel Borák, hudba: Pavel Helebrand

Vlku, dobrou chuť!

Premiéra: 12. června 2015,

Režie: Marián Pecko, překlad a dramaturgie: Jana Pithartová, Výprava: Eva Farkašová-Zálešáková, Hudba: Tomáš Rossi

Představení pro mládež a dospělé

Eric – Emmanuel Schmitt - Oskar a růžová paní

Premiéra: 30. září 2014

Režie: Václav Klemens

Eva Štěpandová Baláková - SaBOTÁŽ

Premiéra: 27. února 2015

Koncept: Eva Štěpandová Baláková, choreografie: Jana Ryšlavá a Eva Baláková, scéna: Eva Štěpandová, režijní spolupráce: Tomáš Sukup, Ondřej Beseda, hudba: Tomáš Rossi

Sezóna 2015/2016

Představení pro děti

Ivan Binar, Edvard Schifffauer - Vrat' nám, ptáku, Hastrmana

Premiéry: 4. a 6. září 2015

Režie: Václav Klemens, hudební nastudování: Lenka Živocká, Edvard Schifffauer, výprava: Tomáš Volkmer, pohybová spolupráce: Jana Tomsová

Ester Stará, Martina Matlovičová - O blýskavém prasátku

Premiéra: 27. listopadu 2015

Režie: Václav Klemens, dramaturgie Jana Pithartová, scéna, kostýmy a loutky: Michal Hejnovský, hudba Vlastimil Ondruška

Janka Ryšánek Schmiedtová - Malá Mína zmlsaná

Premiéra: 12. února 2016

Režie: Janka Ryšánek Schmiedtová, hudba: Mario Buzzi, pohybová spolupráce: Eva Balabáková

Představení pro mládež a dospělé

William Shakespeare - Bouře

Premiéra: 29. dubna 2016,

Režie: Václav Klemens, překlad: Jiří Nosek, dramaturgie: Jana Pithartová, výprava: Marta Roszkopfová, hudba: Tomáš Rossi

Sezóna 2016/2017

Představení pro děti

Karel Čapek - Dášeňka čili Život štěněte

Premiéra: 27. ledna 2017

Režie, výprava, loutky i kostýmy: Marek Zákostelecký, dramaturgie: Daniela Jirmanová, Karel František Tománek, hudba: Matěj Kroupa

Iva Procházková - Středa nám chutná

Premiéra: 7. března 2017

Režie: Martin Tichý, dramtizace: Vít Peřina, dramaturgie: Daniela Jirmanová, scéna: Jan Brejcha,
kostýmy: Markéta Sládečková, hudba: Pavel Helebrand

Daniela Jirmanová - Jak šlo vejce na vandr

Premiéra: 9. června 2017

Režie: Václav Klemens, výprava: Michal Hejmovský, hudba: Tomáš Rossi.

Představení pro mládež a dospělé

Marek Pivovar - Nastupovat! Děják z rychlíku

Premiéra: 25. listopadu 2016

Režie: Radovan Lipus, předloha: Karel Růžička, dramaturgie: Jana Pithartová a Antonín Dvořák,
scéna: Marek Pražák, kostýmy: Eva Kotková, hudba: Tomáš Rossi, pohybová spolupráce: Eva
Štěpandová, odborná konzultace údajů z oblasti železniční dopravy: Antonín Dvořák